

prosvetni delavec

Med drugim preberite

- KRITIČNO O DOSEŽENEM IN DOSEGLJIVEM, str. 2
- KLASIČNO-HUMANISTIČNA SMER ŽE JESEN, str. 2
- STAVKA NA UNIVERZI, str. 2
- NORMATIVI NISO KRIVI ZA VSE, str. 3
- PEDAGOŠKI POKLICI IN POTI DO NJIH, str. 5
- MATEMATIKA – ZAKAJ TOLIKO STRAHU IN TEŽAV, str. 10

Naložba v učiteljevo znanje

Ob razpravah o sistemu stalnega strokovnega spopolnjevanja pedagoških delavcev

Ob kritičnem spremljanju in vrednotenju pedagogov v osnovni šoli in srednjem izobraževanju smo si nazadnje vendarle upali priznati: kakovostno šolo oblikuje izobražen, motiviran učitelj, sprejemljiv za novosti, spremembe in za nenehno pridobivanje novega znanja. V tej družbi, ki želi biti inovativna, ustvarjalna, skratka, napredna, lahko povemo: denar, namenjen za učiteljevo spopolnjevanje, je najboljša naložba vsake družbe, ki se želi razvijati. Skupščina SR Slovenije je februarja 1987, ko je razpravljala o poročilu o preobrazbi vzgoje in izobraževanja, sklenila, da je treba spopolniti sistem stalnega strokovnega spopolnjevanja pedagoških delavcev. In to je ena od naložb v slovenskega učitelja, v njegovo znanje.

S sistemom stalnega strokovnega spopolnjevanja pedagoških delavcev želimo doseči, da bo vsaj pedagoški delavec nenehno spremljal razvoj stroke, pedagoške in psihološke znanosti in družbeni razvoj ter se najmanj na vsakih pet let udeležil daljše oblike strokovnega spopolnjevanja. Ob tem se bo vsak neobvezno udeleževal še drugih oblik usposabljanja in spopolnjevanja, povezanih z njegovimi nalogami in interesi ter to izobraževanje povezal s samoizobraževanjem.

Normativno smo to možnost že opredelili. Za mnoge učitelje stalno spopolnjevanje znanja tudi ni nikakršna novost. Posamezni delčki samega sistema so že zdavnaj oblikovani, bodisi na posameznih fakultetah, ki redno vabijo svoje diplomante na seminarje, ali v šolah samih, veliko jih je že izdelalo učinkovit sistem internega izobraževanja in ga tudi uspešno uresničujejo. Tudi oblike usposabljanja, ki jih organizira Zavod SRS za šolstvo, so že ustaljene. Ne kaže pozabiti tudi mnogih učiteljev, ki notranje spodbujeni sami načrtujejo svoje izobraževanje in se sami tudi izobražujejo – brez posebnih zunanjih spodbud ali prisile.

Izkušnje kažejo, da to ni dovolj. Nekatere visoke šole in fakultete pozabljajo na svoje diplomante, brž ko ti uspešno predstavijo diplomsko nalogo. S seznama udeležencev seminarjev, ki jih je v preteklih letih pripravil in izpeljal Zavod SRS za šolstvo, lahko razberemo, da nekatere šole ne pošiljajo na izobraževanje svojih učiteljev, pa tudi posamezniki se takemu izobraževanju radi izognejo.

Razčlenitve povedo, da smo v preteklosti pri usposabljanju in spopolnjevanju, zlasti zanemarili učitelje strokovnoteoretičnih predmetov, tiste, ki poučujejo v oddelkih za odrasle idr.

S sistemom stalnega strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev pa želimo zajeti prav vse kategorije le-teh na vseh stopnjah vzgoje in izobraževanja, od delavcev v predšolski vzgoji do srednješolskih učiteljev

in drugih strokovnih delavcev. Ob načrtovanju in organizaciji prihodnjega sistema stalnega strokovnega spopolnjevanja moramo torej poznati posebnosti različnih profilov pedagoških in andragoških delavcev. V vzgojno-varstvenih organizacijah, osnovni šoli, glasbenih šolah, organizacijah za uposabljanje otrok v telesnem in duševnem razvoju, v srednjih šolah in domovih učencev, na delavskih univerzah in v izobraževalnih centrih je redno zaposlenih več kot 26000 pedagoških in andragoških delavcev, znotraj teh kategorij pa so še podkategorije, če upoštevamo predmetno razčlenjenost. Veliko potreb izvira iz stopnje poklicne usposobljenosti, iz ravni pedagoške in andragoške usposobljenosti. Predvideti je treba hkrati različen razvojni ritem posameznih področij našega vzgojno-izobraževalnega sistema. Temeljne potrebe za načrtovanje spopolnjevanja bo sicer narekoval razvoj posameznih znanosti in strok, razvoj pedago-

ške in andragoške znanosti, pa tudi pomanjkljivosti, ki se kažejo v pedagoški praksi, zmeraj bo treba prisluhniti tudi pedagoškim delavcem, torej predlogu tistih, ki jim je spopolnjevanje namenjeno. Sistem stalnega strokovnega spopolnjevanja mora upoštevati vse to bogastvo in različnost potreb, zato mora imeti enotne splošne cilje, obenem pa se mora prožno odzivati in prilagajati različnim potrebam in možnostim.

Neposredni odgovorni nosilci izobraževanja, spopolnjevanja in usposabljanja so delavci v vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih organizacijah. Le-ti umeščajo stalno izobraževanje in spopolnjevanje delavcev v delovne in razvojne programe vzgojno-izobraževalne organizacije. Zakonski predpisi postavljajo med temeljne izvajalce:

- fakultete in višje ter visoke šole, ki izobražujejo pedagoške delavce, pa tudi druge izobraževalne in raziskovalne organizacije, so dolžne načrtovati in izvajati

ti vsebine spopolnjevanja, ki jih zahteva razvoj posameznih znanosti in strok,

- služba za preučevanje in razvoj vzgoje in izobraževanja (Zavod SRS za šolstvo) je odgovorna za načrtovanje in izvajanje programov usposabljanja, ki so neposredno povezani s preobrazbenimi procesi, z uvajanjem nove programske, didaktično-metodične in organizacijske zasnove osnovnega in srednjega izobraževanja ter za funkcionalno usposabljanje vodstvenih delavcev, učiteljev pripravnikov in mentorjev pripravnikov,

- drugi izvajalci izobraževanja so še marksistični centri, družbene in družbenopolitične organizacije, društva, svetovalni centri in drugi, ki dajejo svoj izobraževalni program vzgojno-izobraževalnim organizacijam.

Nekaterih programov spopolnjevanja se bo moral učitelj obvezno udeleževati, v drugih pa bo sodeloval prostovoljno in po potrebi. Kolektivno izobraževanje bo učitelj dopolnjeval s sa-

moizobraževanjem (v nekaterih republikah npr. učitelj že doslej v začetku šolskega leta izdela med drugim tudi letni program lastnega izobraževanja), si obogati svoje znanje z radijskimi in televizijskimi oddajami, namenjenimi prav usposabljanju učiteljev, z oblikami multimedijskega izobraževanja ipd.

Da bi dosegli tako načrtovano sistematično spopolnjevanje pedagoških delavcev, je treba uresničiti nekatere pogoje. Med temi postavljamo na prvo mesto motivacijo pedagoških delavcev za izobraževanje. Družba, ki zmeraj priznava znanje le načelno, v praksi pa mu ne daje vrednosti, prav gotovo ne spodbuja stalnega spopolnjevanja pedagoških delavcev. Dosedanje izkušnje vendarle kažejo, da se radi odzivajo usposabljanju, ki je usklajeno z njihovimi potrebami in pričakovanji, ki je vsebinskom metodično in strokovno na visoki ravni ter v katerem je pedagoški delavec enakovreden ustvarjalec izobraževalnega procesa. Precej torej lahko računamo na notranjo motivacijo učiteljev, nujno potrebne pa so tudi zunanje spodbude, ki jih kaže posebej preučiti. To so zlasti zagotavljanje ustreznega družbenogospodarskega položaja pedagoških delavcev, ustreznije vrednotenje stalnega spopolnjevanja znanja, oblikovan in uveljavljen sistem napredovanja pedagoških delavcev itn.

Usposobiti je treba izvajalce strokovnega spopolnjevanja, ki morajo biti strokovnjaki iz kadrovske šole, pedagoške službe in od druge. Približno lahko ocenimo, da strokovno usposabljanje predavateljev ni dovolj. Tudi financiranje tega izobraževanja doslej ni bilo ustrezno rešeno, odslej naj bi programe spopolnjevanja financirala Izobraževalna skupnost Slovenije iz posebnega sklada. Svoje delo bodo morale ustrezno preusmeriti visoke pedagoške šole in drugi iz-

vajalci programov spopolnjevanja ter okrepiti centre za pedagoško (permanentno) usposabljanje. Poglobljeno bo treba razvijati specialne didaktike in posodabljanje metode dela v izobraževanju učiteljev. Izdelati je treba enoten informacijski sistem pedagoških delavcev in vanj uvrstila tudi podatke o njihovem strokovnem spopolnjevanju in usposabljanju. Načrtovati moramo prostorske zmogljivosti za izvedbo programov spopolnjevanja. Vzgojno-izobraževalne organizacije pa se morajo ustrezno organizirati, načrtovati izobraževanje in vodeno samoizobraževanje svojih delavcev ter bolje skrbeti za njihovo večjo usposobljenost. Predvideno je, da bi programe spopolnjevanja in usposabljanja ter organizacijo in izvedbo programov spremljalo in usklajevalo posebno koordinacijsko telo (programski svet), ki bi bilo delovno telo Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Študijo o sistemu stalnega strokovnega spopolnjevanja pedagoških delavcev, ki je nastala v Zavodu SRS za šolstvo, je decembra obravnavalo več strokovnih in samoupravnih teles, kot je Strokovni svet SRS za vzgojo in izobraževanje, odbora za osnovno izobraževanje ter skupščina Pisa za pedagoško usmeritev. Vsi so menili, da je treba tako zasnovani sistem začeti čim prej pospešeno uveljavljati. O predlogu bo razpravljala še skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Po uveljavitvi visokošolskega izobraževanja za vse učitelje bo postopna uveljavitev sistema stalnega strokovnega spopolnjevanja pedagoških delavcev druga pomembna novost, ki bo omogočila pedagoškim delavcem še bolj kakovostno, ustvarjalno delo in jih k temu delu tudi spodbujala.

MARIJA VELIKONJA

Murillo Bertolomé Esteban: Deček s psom, olje na platnu

Tokrat objavljamo reprodukcije del svetovnih umetnikov iz zakladnice Ermitaž. Umetniška dela si lahko ogledate še v januarju na razstavi v Narodni galeriji v Ljubljani.

Skrb za pedagoški naraščaj

Smo kdaj pomislili, da se naše vrste ne obnavljajo same po sebi, po neki naravni zakonitosti? Usmerjanje mladih, ki imajo veselje do pedagoškega dela ter potrebne sposobnosti in osebnostne lastnosti za pedagoški poklic, ni le spontana, marveč tudi načrtna dejavnost, sestavni del programa vsakega učiteljskega zbora, naša skupna skrb.

Prikaz pedagoških poklicev in poti do njih, ki ga objavljamo v tej številki, nam bo vsem v pomoč pri svetovanju in usmerjanju mladih v pedagoške poklice. Ne odvrzimo te priloge, če nas morda ne zanima. Ponudimo jo razrednikom tistih razredov in letnikov, kjer so mladi pred poklicno odločitvijo. Pokazimo jo mladim, ki jih zanimajo pedagoški poklici, da bodo dobili o njih potrebne informacije.

Priloga o pedagoških poklicih in poteh do njih nam bo pomagala, da bomo vsak po svojih močeh poskrbeli za tiste, ki bodo nekoč nadaljevali naše delo.

POSEBNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST
ZA PEDAGOŠKO USMERITEV

dogodki
novosti

Klasično-humanistična smer že jeseni

O klasično-humanistični smeri v našem srednjem šolstvu je bilo v preteklem letu na številnih formalnih sestankih in neformalnih pogovorih že veliko povedano in tudi zapisano. Pomembno je, da po plenumu CK ZKS, ki je bil skoraj pred letom dni, ni bilo več konservativnih – lahko zapišemo – ideološko-dogmatičnih ovir; da so bile kmalu po okvirnih analizah o objektivnih možnostih glede časa, prostora, delavcev idr. izdelane strokovne podlage za razpravljanje o novi smeri ali skupini ter da po dokaj široki javni razpravi ni več ovir, da bi že marca opravili vpis za jesenski začetek izobraževanja v tej smeri. Tako so soglasno podprli predlog tudi na Sekciji za vzgojo in izobraževanje pri Marksističnem centru CK ZKS.

Klasično-humanistična smer bo v družboslovno-jezikovnem vzgojnoizobraževalnem programu. To pa marsikomu, ki poslušal ali bere samo na pol, ni jasno, da uvajanje te smeri ni uvajanje stare klasične gimnazije, kljub temu, da sem za njeno uvedbo, ker pri nas (na Hrvaškem jo že imajo) res ni možnosti za kaj takega. Življenje in želje so daleč narazen (mimogrede: v klasični gimnaziji so se osem let učili latinščino, štiri leta grščino, tudi druga učna snov je bila izredno zahtevna – tako da so jo obiskovali le izredno bistri. V tej šoli je bilo posebno, še zdaleč ne elitniško – ampak predvsem – delovno ozračje itn.). Smer bo oblikovana že v prvem letniku. Vseh oddelkov v Sloveniji bo le pet (kaj bo naprej, bomo še videli). Morda oddelki niti ne bodo čisti. Tako bo mogoča kombinacija jezikovne in klasične smeri. Zdaj predvidevamo izobraževanje v tej smeri v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kopru in Škofji Loki.

V razpravi sta bili potrjeni dve zasnovi. Najpreprostejša je tista, pri kateri so zamenjali drugi tuji jezik za latinščino – kot splošno-kulturni predmet. Težja in zahtevnejša pa je zasnova, ki ima latinščino tudi ob obeh živih jezikih že v prvem letniku. Z vpelj-

vo teh novih vsebin pa je bilo treba krčiti dozidajšnji predmetnik. Za to težjo različico, ki bo v Sloveniji v manjšini (mogoče eden ali dva oddelka), bodo ukiniteli predmet osnove tehnike in proizvodnje (tri ure) v prvem letniku ter po eno uro kemije, fizike in biologije v drugem letniku. Glede krčenja skupine naravoslovnih predmetov v drugem letniku ni bilo soglasja. Veliko razpravljalcev je trdilo, da bi nekaj predmetov (zdravstvena vzgoja, obramba in zaščita) iz nje lahko črtali. Večina je menila, da je v predlogu programa preveč ur latinskega in grškega jezika, zato predlagajo, naj bi vpeljali v vsa štiri leta srednjega izobraževanja po tri ure latinščine in fakultativni pouk grščine v tretjem in četrtem letniku. Bistveno bodo spremenjeni tudi učni načrti nekaterih predmetov (zgodovine, slovenskega jezika, zgodovine in teorije umetnosti, filozofije), saj je znanje s teh področij še zmeraj dokaj zanemarjeno.

Opozorim naj še na tole: letos mineva trideset let, odkar smo v Sloveniji ukiniteli klasično gimnazijo. Drobci se vračajo v naše življenje. Popravljamo s tem napake? Spoznavamo, da je bila naša pretirana usmeritev v proizvodno delo zgrešena? Bo kdo za takšno narodno katastrofo odgovarjal? Grenkoba ostaja. Tudi odgovora ne bo.

Nekaj učiteljev latinščine imajo samo v Ljubljani (in še tu premalo), za grščino pa jih sploh ni; res pa je tudi to, da bo težko ljudi prepričati, da je takšno izobraževanje pomembno in potrebno. Najbrž bomo potrebovali veliko let, da bomo prišli do tiste stopnje, na kateri smo v Sloveniji nekoč že bili. Ozračje ustvarjajo predvsem učitelji. Večina pa o pomenu teh prizadevanj ne ve veliko. Zrasli in izobraževali so se drugače. Bo po tej logiki sploh mogoče kaj spremeniti?

Bo, predvsem po tisti, da vsaka zbornica premore nekaj delavoljnih in v prihodnost zazrtih učiteljev.

JOŽE ZUPANČIČ

Kritično o doseženem in dosegljivem

Da bi šli v korak z razvitiimi deželami in postali gospodarsko uspešnejša, socialno pravičnejša, kulturno bogatejša in demokratična družba, se moramo še bolj opreti na znanje, znanost in izobraževanje. Za te visoke cilje, ki so del naše dolgoročne usmeritve, moramo storiti čim več – tudi v današnjih zaostrenih gospodarskih razmerah in kljub omejenim gnotnim možnostim. Če se srečujemo s krizo v gospodarstvu, nikakor ni nujno, da vanjo zapademo tudi v vzgoji in izobraževanju. Ne smemo se vdati tarnanju, se sprijazniti z logiko preživetja in v skrbi za svoj vsakdan pozabiti na vizijo in naše dolgoročne cilje.

Iz teh ugotovitev so izhajale in se k njim zmeraj znova vračale razprave, ki so bile 6. t. m. na aktivu komunistov s področja vzgoje in izobraževanja pri Centralnem komiteju ZKS. Na seji so obravnavali poročilo o uresničevanju usmeritev, ki jih je sprejela 6. seja CK ZKS glede vzgoje in izobraževanja pred letom dni (poročilo sta pripravila Olga Kršnik in Jože Miklavc). Razprava se je ob tem dotaknila še niza perečih aktualnih vprašanj, na katera bo treba opozoriti vodstvo Zveze komunistov in druge organe in na katera bo treba v prihodnje usmeriti skupna prizadevanja.

Razmere, v katerih živimo, so stvarnost, na katero lahko sami le delno vplivamo. Za rast družbenega proizvoda, od katerega je odvisno tudi šolstvo, obeti niso zavidljivi. Intervencijski ukrepi nas silijo k varčevanju. Zaradi njih ostajajo nekateri lepi načrti neuresničeni. V teh razmerah se moramo navaditi, da bomo čim bolj obračali in porabili šolski dinar, ločili pomembno od nepomembnega, vsekakor pa ne zapravljali.

Pričakovali bi, da se po teh pravilih v šolstvu že povsod ravna, vendar ni tako. Podatki kažejo, da gre kar tretjina šolskega denarja za nepedagoške izdatke in namene. Zaskrbljujoče raste na šolah število nepedagoških delavcev (v šolskih kuhinjah, pisarnah itd.). Ker gre 80 odstotkov šolskega denarja za osebne dohodke, bodo izdatke za nepe-

dagoške namene prej ali slej občutili tudi pedagoški delavci, ki zdaj brez pomisleka pristajajo na širjenje take dejavnosti.

Nič razveseljiv tudi ni podatek, da predstavljajo tako imenovani socialni izdatki (za prehrano učencev in študentov, njihov prevoz in podobno) že kar 15 odstotkov šolskega denarja, kot bi to ne sodilo, vsaj delno, na socialno področje. Ker so potrebe in tudi zahteve mladih čedalje večje, bo ta delež še raste. Šolstvo bo tako dobilo navidez velike vsote, v resnici pa bo za njegove temeljne naloge mnogo manj denarja.

Težave pri usklajevanju osebnih dohodkov v šolstvu s tistimi v gospodarstvu – te so bile lani najbolj zaostrene v srednjem šolstvu in v vzgojno-varstvenih organizacijah – so privedle ponekod do izbruha nezadovoljstva. Ob teh pojavih se moramo zamisliti. Niso sporne stavke same po sebi, sporni so njihovi vzroki. Če jih ne bomo ugotovili in odpravili, se ugnevali valj stavk prej ali slej ponoviti, morda čez tri mesece, morda pred koncem šolskega leta ali jeseni.

Vseh pojavov, ki povzročajo nemir in nezadovoljstvo učiteljev, še nismo dovolj preučili, zato nimamo zanje pravih ukrepov. Glede nekaterih načelnih vprašanj tudi nismo še izoblikovali enotnih stališč. Ali nam je na primer cilj enak osebnih dohodkov vseh pedagoških delavcev določene vrste šol? Nekateri to zahtevajo, pri tem pa pozabljajo,

da bi morali poleg obsega dela mnogo bolj vrednotiti tudi kakovost dela. O učiteljevi učni in delovni obremenjenosti so pogledi različni, saj v praksi ravna vsaka šola po svoje, mnoge šole pa si s povečano učno obveznostjo zagotavljajo tudi več denarja za osebne dohodke.

Če kritično razmišljamo o vzgibih za nezadovoljstvo in nemiru med ljudmi danes, se nam vsili vprašanje: je postalo najvišje merilo za oceno in tudi zahtevo lastnega osebnega dohodka – sosedov osebni dohodek? Govorice in posamezna izrazita odstopanja od povprečja ustvarjajo psihozo nezadovoljstva, ki ga ni mogoče pomiriti z našimi negotovimi merili o usklajenosti osebnih dohodkov. Danes ljudje niti uradnim podatkom ne verjamejo več, saj vedo, da nimamo natančne in pregledne evidence osebnih dohodkov. Zato se dogaja, da imajo na nekaterih šolah manjši osebni dohodek, kot bi ga zaslužili, druge pa precej večjega, ker so poslovno učinkovitejši (beri: se bolje znajdejo, obračajo standarde in normative sebi v prid, imajo veliko honorarcev in nekaj »mrtvih duš«, katerih plačo si delijo itd.).

Panorama našega šolstva je torej prav slikovita. Ob gnotnih vprašanjih žal pozabljamo na druga pomembnejša vprašanja in naloge, zaradi katerih šolstvo je. Pozabljamo na primer, da manjka v tem trenutku slovenskemu gospodarstvu in industriji okoli 20 tisoč delavcev z višjo in visoko izobrazbo – predvsem strokovnjakov s področja naravoslovja in tehnike. Pozabljamo, da skoraj vsak drugi delavec nima ustrezne izobrazbe za dela, ki jih opravlja. Napovedujejo, da bo zaradi prestrukturiranja gospodarstva vsako leto okoli 5500 delavcev odveč in jih bo treba prekvalificirati. Ob vseh teh podatkih postaja še bolj zaskrbljujoče to, da kmalu ne bomo imeli

na šolah profesorjev matematike in fizike, če bo šlo tako naprej.

Kljub velikim potrebam po hitrejšem razvoju izobraževanja odraslih na tem področju ni vidnejšega napredka. Predlogi in pobude Andragoškega društva Slovenije in Gospodarske zbornice Slovenije ne dobivajo pravega odziva, šole pa se vse premalo prožno prilagajajo tovrstnim nalogam, saj nimajo potrebne svetovalne pomoči. Tudi tisti, ki vodijo izobraževanje zaposlenih v delovnih organizacijah, se pritožujejo, da se nimajo kam obračati po strokovno pomoč. Na Zavodu SRS za šolstvo jim pravijo, da nimajo za to področje svetovalcev, slovensko andragoško društvo pa zamenja letošnje letošnje podporo za zamisel, da bi se v republiki oblikoval andragoški center – strokovno, raziskovalno in pospeševalno središče za razvoj sodobnega izobraževanja odraslih.

Če smo v vzgoji in izobraževanju z marsičim nezadovoljni, ne smemo vzrokov iskati le v intervencijskih ukrepih, marveč tudi pri nas doma in med nami samimi. Na visokih šolah moramo več storiti za višjo študijsko učinkovitost. Na to nas opozarja številno diplomantov in število tistih študentov, ki nikoli ne pridejo do cilja. Univerza pravi, da je kriva za to srednja šola, ta pa vali krivdo na osnovno šolo. Je morda torej vrtec kriv, da na univerzi diplomira tako nizek odstotek vpisanih študentov?

To so le nekatera izmed vprašanj, ki so se jih lotili razpravljalci. Ob tem so ugotovili seveda tudi vidne premike na tem področju (npr. prenova programa, več je raziskovalnega dela, uspešno reševanje različnih gnotnih zagat itd.). Če smo ob uspehih tudi kritični, ker nismo dosegli vsega dosegljivega, je to znak tistega nemirnega nezadovoljstva, ki hoče več in boljše.

JOŽE VALENTINČIČ

Stavka na univerzi

Na ljubljanski elektro fakulteti so pedagoški delavci 25. decembra stavkali – obseg pedagoškega dela so zmanjšali na eno tretjino. Za tako odločitev so učitelji dobili podporo tudi pri študentih. S stavko so hoteli opozoriti na sramotno nizko plačilo za opravljeno pedagoško delo na fakulteti, posredno tudi na univerzi.

Po podatkih, ki smo jih dobili na republiški izobraževalni skupnosti, v njeni strokovni službi, so plačila za pedagoško delo na fakultetah, oziroma v vsem slovenskem visokem šolstvu, klavrna. Za visokošolskega profesorja se po normativih plačuje fakulteti 285 877 dinarjev, za asistenta 257 687 dinarjev, toliko fakulteta dobi in toliko v posameznih primerih tudi daje. Na marsikateri fakulteti je pedagoških delavcev veliko manj, kot bi jih lahko bilo glede na potrebe in po finančnih normativih; konkretno na elektro fakulteti je bilo lani ob tem času (po stanju 31. 12. 1986) zaposlenih 62 učiteljev in 47 asistentov, po obračunskih normativih pa bi ji pripadalo 94 učiteljev in 124 asistentov (po normativih fakulteta tudi dobi denar). Posledica je, da so zaposleni opravili več dela. En asistent je opravljal delo dveh, zaradi velikih pedagoških obveznosti je prikrajšano njegovo raziskovalno delo in magistrski oz. doktorski študij; godi se mu krivica, gotovo ne samo na tej fakulteti.

Po podatkih iz istega vira se obseg vzgojno-izobraževalnega dela na fakultetah – gre za slovensko povprečje vsega visokega šolstva – vztrajno širi. Glede na študijsko leto 1984/85 se je število ur predavanj in vaj v slovenskem visokem šolstvu povečalo v letu 1985/86 za 5,6 odstotka, v študijskem letu 1986/87 je bil obseg za 2,4 odstotka večji kot leto poprej, letošnji bo verjetno za najmanj 7 odstotkov večji od lanskega.

To posredno govori o razvrednotenju pedagoškega dela. Dogaja pa se še nekaj drugega: pe-

dagoško delo na fakultetah izgublja svoj dozidajšnji položaj v razmerju z opravljenim raziskovalnim delom (in to kljub čezmerni obremenjenosti univerzitetnih delavcev in kljub povečevanju števila ur predavanj in vaj). Razmerje med obema se po obsegu razvija v škodo pedagoškemu delu, kar pomeni, da se fakultete (v prizadevanjih za preživetje) čedalje bolj ukvarjajo z dejavnostmi, ki več »nosijo«; te pa niso pedagoške. Vprašanje je, koliko takšna usmeritev lahko koristi predvsem delu s študenti, za študente (kar bi bil vendarle prvi namen vsake fakultete). V finančnem pogledu je raziskovalno delo precej ugodnejše; mesečna dvanajstina raziskovalne skupnosti za mladega raziskovalca prinese fakultetam bruto okoli 2 milijona dinarjev (70 odstotkov FTE), dvanajstina izobraževalne skupnosti pa za asistenta v pedagoškem procesu okoli 653 tisoč dinarjev, torej trikrat manj (količina sta sicer težko primerljivi, ker so v prvi vključene razne stvari, ki jih v drugi ni, denimo amortizacija, nakup literature, stroški simpozijev in še marsikaj, vendar pa je razlika vseeno zgovorna).

Gmotni vidiki so potemtakem izrazito nenaklonjeni izobraževalnemu procesu na univerzi. Zato je ta tudi podrejen takim vidikom: preobložen je s številom predmetov, ur predavanj, izpitov, neracionalno obremenuje profesorje in študente. V splošno korist bi bilo, da se pedagoški proces racionalizira.

Kaj naj bi bil sploh namen protestne ustavitve oziroma zmanjš

elektro fakulteti? Na kaj naj bi opozorili s tem, da so pedagoško uro skrajšali s 45 na 15 minut? Z dosledno izvedbo začete naloge ne bi bil pravzaprav nihče prikrajšan, saj je splošno zazeleto, da bi se sistem pedagoškega procesa spremenil, da bi se v njem zmanjšalo število predmetov in ur predavanj. To bi bilo v prid ne le preobremenjenim učiteljem in asistentom, marveč še bolj študentom, ki bi imeli več časa za poglobljen študij. Tak proces bi bil v prid kakovosti študija.

V tem pogledu je šel protest na elektro fakulteti nekako v prazno. Izobraževalne programe so sprejemali v izobraževalnih skupnostih in so zanje odgovorni, nastajali pa so na fakultetah. Visoko šolstvo je samo izdelalo programe, kakršni so nastali z novo reformo in na katere študentje niso vplivali (imeli so možnost vplivati, a niso) in kakršni so za študente oz. za kakovosten študij neugodni.

Nasploh bi bilo v šolstvu nemara dobro razčistiti vprašanje vse – za stavko. S prekinitvijo dela se učni proces načelno skrajša in del učnega programa ni opravljen (ali je opravljen kasneje v skrajšanem postopku). Ali je jasno, kako je pri izpitu s tem neopravljenim ali pomankljivo opravljenim delom programa? Se nemara črta iz določenega letnega programa ali ne? Ali lahko učenec preko sodišča uveljavlja razveljavitev izpita ali izpraševanja, denimo v srednji šoli, če mora odgovorjati tudi na tematiko, ki ni bila posredovana ali je bila – z gledišča učnega programa – posredovana skrajšana, nepopolna? Ne bi bilo narobe, če bi pristojne službe pojasnile ta vprašanja prav v zvezi z možnostjo stavke, ki je v šolstvu nemara vendarle nekoliko drugačna od stavke, deni-

mo, v tovarni, na železnici ali pošti. Na elektro fakulteti je del študentov protestiral zoper skrajšana predavanja.

V gnotnem pogledu je ustavitve dveh tretjin pedagoškega dela na elektro fakulteti nedvomno opozorila na sramotno nizko plačilo pedagoškega dela v visokem šolstvu (pedagoško delo pa je kljub vsemu prvi namen fakultete). Vendar podatki pravijo, da so celotni izplačani osebni dohodki v visokem šolstvu (mišljeno je povprečje v vsem slovenskem visokem šolstvu) zadnje mesece vendarle na dogovorjeni ravni v primerjavi z rastjo osebnih dohodkov v gospodarstvu. Gre za povprečje (s pedagoškim in raziskovalnim delom vred), v tem povprečju so pa nekateri, denimo asistenti, najbrž drugače postavljeni, če so plačevani samo za pedagoški proces, oziroma samo iz denarja za pedagoški proces in po merah, ki destimulirajo pretirano obremenjevanje s številom ur predavanj in vaj. Vsipljuje se vprašanje, kaj sili fakultete – ne le elektro fakultete, marveč vse – da sredstev, pridobljenih za pedagoško delo, za raziskovalno in za aplikativno, ne obravnavajo vselej kot celoto in da celote ne delijo po ustreznih merilih od zdajšnjih. Če je vzrok izobraževalna skupnost ali kdo drug, naj bi ga prisilili, da krivico popravi. Če so vzroki tudi znotraj samih fakultet, bi prav tako ne mogli tega zamolčati.

Vtis je lahko, da stavka na univerzi ni opozorila samo na družbeno krizo v plačevanju pedagoškega dela, marveč delno tudi na nekatera vsebinska in gnotna vprašanja o katerih odloča predvsem visoko šolstvo samo, in na to, da kakšen del naloge čaka nemara tudi te, ki so na probleme demonstrativno opozorili.

JANKO SVETINA

Rembrandt Harmens van Rijn: Portret starke, olje na platnu

Normativi niso krivi za vse

Družbenogospodarske razmere – predvsem razmere v sistemu zagotavljanja materialnih možnosti – se v družbenih dejavnostih v Sloveniji kažejo tudi v razmerah v vzgoji in izobraževanju. Zagotavljanje gnotnih možnosti za delovanje privede zdaj tu, zdaj tam razmere do samega vrelišča v najrazličnejših podobah: od delegatskih poti, čeprav delegatski mlini meljejo zelo počasi, do opozarjanj, protestnih pism in prekinitev dela.

Ob najbolj kritičnih trenutkih – to so prekinitev dela – navadno poskušajo zadostiti zahtevam po zvišanju osebnih dohodkov, se pravi, odpraviti nekatere posledice – če res posledice so; manj pa rešujejo vzroke teh posledic. Nemalokrat se je že izkazalo – in lahko pričakujemo, da bo to čedalje pogostejše – da je pavšalno izpolnjevanje zahtev najbolj glasnih posameznikov in skupin neutemeljeno, da zgolj zviševanje osebnih dohodkov posameznim kategorijam delavcev nima ne ekonomske ne samoupravne osnove in da vodi to do nevzdržne uravnilovke.

Če velja prejšnja ugotovitev za nekatere primere v gospodarskih organizacijah, lahko trdim, da protesti prosvetnih delavcev opozarjajo predvsem na vzroke neurejenih razmer in šele drugotno na posledice teh razmer; to lahko ugotovimo od prvih prekinitev dela pred dvema letoma do zadnjih v lanskem decembru. Zadnja, decembrska skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije je s svojim sklepom podobno kot v nekaterih gospodarskih organizacijah poskušala rešiti nekatere primere v srednjih šolah z enkratnim povečanjem dohodka, čeprav vemo, da nimamo dovolj prepričljivih podatkov, zakaj je višina osebnih dohodkov v posameznih šolah tako različna.

Ko zdaj iščemo vzroke težkega gnotnega položaja v srednjem šolstvu in tudi na drugih področjih vzgoje in izobraževanja, radi opozarjamo predvsem na trije:

- podcenjenost vzgojno-izobraževalne dejavnosti v našem družbenem sistemu, zapostavljenost te dejavnosti in njena premajhna udeležba v narodnem dohodku,
- nedodelani in celo »krivični« normativi ter
- vsebinske in organizacijske razmere v samem vzgojno-izobraževalnem sistemu.

Mislím, da ti trije vzroki zaobjemajo vsa vprašanja, ki sooblikujejo zdajšnje družbenogospodarske razmere v vzgoji in izobraževanju v Sloveniji.

Res je, da dajejo posamezne strukture navedenim vprašanjem različno težo, da mnogi nekatere vprašanja celo izključujejo; prepričan pa sem, da jih brez upoštevanja vseh teh razmer ne bomo mogli kolikor toliko hitro izboljšati.

Če sem stanovsko samokritičen, lahko trdim, da vidijo pedagoški delavci vzrok vsega zla v prvih dveh vprašanjih, da pa so njihovi pogledi na urejanje vsebinskih in organizacijskih vprašanj zelo različni in včasih tudi zelo ozki. Preveč časa in prostora bi bilo potrebno, če bi hoteli nadrobneje obravnavati vsako od navedenih vprašanj, rad pa bi se malo dlje zadržal ob opombi, da so za to precej krivi tudi normativi Izobraževalne skupnosti Slovenije. Tu želim povedati le mnenje o normativih za srednje šolstvo ter domove za učence. Posebej želim poudariti, da se ne mislim postavljati v vlogo odvetnika skupine in komisije, ki je predlog normativov pripravila, skupščine, ki jih je sprejela, strokovne službe, ki jih uporablja, niti ne srednjih šol, ki čutimo njihove učinke. Na žalost ali na srečo sem nadrobno spremljal nastanek normativov, slišal razloge za in proti in danes njihove učinke tudi poznam. To, mislim, mi daje pravico, da lahko normative ocenjujem dokaj stvarno.

Sam človek, ki nisem nikoli z vsem povsem zadovoljen, še posebno ne, če sem pri nečem sam sodeloval. Tak odnos imam tudi do enotnih osnov standardov in normativov za srednje izobraževanje. Predvsem želim poudariti, da so normativi le eden od instrumentov v sistemu financiranja vzgoje in izobraževanja. Niso seveda idealni in prav gotovo jih je mogoče nekoliko izboljšati. Mislím, da to izboljševanje in prilagajanje že poteka in da je še posebno potrebno zdaj, ko uvažamo prenovljene programe in so se pojavile stvari,

ki jih ob sprejemanju normativov ni bilo. Spremembe o šolstvu, njegovem financiranju, pa tudi normativih, ki so eden od instrumentov financiranja, so proces, ki se mora spreminjati in prilagajati.

Kljub trditvi, da normativi niso idealni, lahko rečemo, da smo prav v srednjem šolstvu prišli z normiranjem del in stroškov v normativih zelo daleč, saj so bila zdajšnja določila postavljena na podlagi prenekanterih podatkov iz prakse, trenutnih izračunov in primerjav.

Zdajšnje enotne osnove standardov in normativov za opravljanje vzgojno-izobraževalne dejavnosti v srednjem izobraževanju je sprejela Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije julija 1986 kot dokument, ki se bo moral dopolnjevati in spreminjati. Med enoletno uporabo teh normativov so posamezne institucije in posamezniki dali nekatere pobude za spremembo enotnih osnov standardov in normativov, vendar je bilo ugotovljeno, da te pobude niso nič novega, takšnega, kar se ne bi v razpravi v prvi polovici leta 1986 že pojavilo in do česar so se posamezni dejavniki in tudi Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije ob sprejemu zdajšnjih normativov že opredelili. Priporočbe so bile k številu učencev v oddelku in skupini pri pouku telesne vzgoje, številu administrativnih delavcev, sistemizaciji delovnega mesta kuharice, normativu za snazilko, vrednotenju dežurstva v domovih za učence, vrednotenju učiteljev praktičnega pouka, priznavanju materialnih stroškov za posamezne programe in financiranju zdravniških pregledov.

Ob razpravljanju o takšnih in drugačnih normativih je treba predvsem vedeti, da sami normativi ne dajejo več ali manj denarja, temveč poskušajo denar, ki je na voljo, kolikor toliko objektivno porazdeliti med posamezne subjekte in znotraj teh med posamezne vrste potroškov. Res je, da bogati standardi in manj napeti normativi formalno opravičujejo več denarja, res pa je tudi, da se moramo v tem primeru gibati v stvarnih okvirih. Velika večina pripomb k zdajšnjim normativom je prav takšnih, da zahtevajo dodatno število delavcev, kar v resnici pomeni dodaten denar. Ali bi nove delavce res dobili in zaposlili ali pa bi samo večali obseg dopolnilnega in pogodbenega dela, je drugo vprašanje.

Ob zadnjih primerih nezadovoljstva na nekaterih šolah so bile najpogostejše poudarjene razlike v višini osebnih dohodkov za enaka opravila. O vzrokih za takšno stanje smo lahko slišali – celo od dovolj odgovornih oseb v republikah – da so to tudi normativi. Že v uvodu sem poudaril, da ne pripisujem zdajšnjim normativom absolutne neoporečnosti, prepričan pa sem, da sami normativi ne morejo biti vzrok za bistvene razlike v višini osebnih dohodkov. Če je v normativih kaj, kar lahko bolj vpliva na višino povprečnih osebnih dohodkov na šolah, potem je to dejstvo, da normativi veljajo tudi za tako imenovane majhne šole, katerim se nekatera opravila in izdatki ne zmanjšujejo sorazmerno z zmanjševanjem obsega, sredstva pa se. Vprašanje majhnih šol ni novo in posamezni dejavniki že iščejo rešitev tega vprašanja. Problem majhnih šol

je nastal kot posledica reforme, ko so bili namesto splošnih šol vpeljani programi, in tudi zaradi prizadevanj krajevnih dejavnikov, ki so želeli imeti v kraju kak program, čeprav za to ni vseh potrebnih možnosti. Zanimivo je, da šole, kjer so se v zadnjem času problemi najbolj zaostri, ne spadajo med majhne šole in bi se zato omenjeni učinek normativov ne smel pojaviti.

Nesporno je, da so razlike v višini osebnih dohodkov na posameznih šolah, res pa je tudi, da temeljni vzrok za to ni v veljavnih normativih, temveč predvsem – v dodatnem delu, ki ga šola opravlja in – v kadrovski zasedbi šol.

Če šola opravlja dodatna opravila, ustvarja dodaten prihodek, s tem pa tudi dodatni dohodek – to pa je pogoj za višje osebne dohodke. Razumljivo je, da bi šola sorazmerno s povečanim obsegom morala del dodatno ustvarjenih sredstev nameniti tudi za poravnava dodatnih materialnih stroškov in predvsem amortizacije osnovnih sredstev, ki ne bi smela bremeniti le sredstev, ki jih združuje izobraževalna skupnost.

Drugi vir zbranih sredstev za osebne dohodke redno zaposlenih so nezasedena, nestrokovno zasedena in honorarno zasedena delovna mesta. Šola, ki ima najboljše kadrovsko zasedbo tako

po strokovnosti kot po obremenitvi delavcev, je denarno na slabšem, ker je nestrokovno in honorarno delo slabše vrednoteno kot redno zasedeno in strokovno. Kakšna je strokovna zasedba delovnih mest na srednjih šolah v Sloveniji, razberemo iz Poročila Komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo pred enim letom.

Prenekatere šole oporekajo določili v normativih o poravnavi materialnih stroškov. Normativi so kar najbolj objektivizirani, res pa je, da vseh potankosti ni mogoče upoštevati. Prenekatere trdijo, da glede materialnih stroškov ni bistvenih razlik med programi. Kdor programe pozna, ve, da to ni res; celo več, razlike so celo med smerni v istem programu.

Enotne osnove standardov in normativov sicer lahko dopolnjujemo in delno izboljšujemo, vendar samo z normativi ne bomo nikoli odpravili hudih gnotnih razmer. Te imajo danes dva temeljna vzroka. Prvi vzrok: prava vloga vzgoje in izobraževanja v današnjem družbenem razvoju ni upoštevana – zato tudi niso zagotovljena potrebna materialna sredstva – ter drugi: nekatera vsebinska in organizacijska vprašanja v izobraževalnem sistemu niso razčiščena.

VALENTIN PIVK

Guardi Francesco: Pogled na trg izpod slavaloka, pero in toniranje s čopičem

Spet splošna srednja šola?

Tisti, ki imajo vsaj malo zgodovinskega spomina, vedo, da je bilo ob pripravah na reformo srednjega šolstva (1981) večkrat opozorjeno, da predlogi za programe in smeri niso povsem raziskani. Izdelane niso bile niti celostne ocene dela takratnih šol pa tudi to ni bilo jasno, kaj bo prineslo izobraževanje za ozke smeri manjšim šolam, ki so v Sloveniji prevladovala. Idejni vodje projekta reforme so vsa opozorila preslišali in z avtoriteto pristojnih izpeljali svojo zamisel, ki jo zdaj že nekaj let popravljamo. To popravljaje – imenovano tudi prenova – je izjemno težavno, o škodi, ki je nastala ob reformi, pa raje ne bi pisal. Zdaj ni več bistveno, kaj je najboljša za naše prihodnje družbene potrebe, temveč to, da šole ohranijo, kar so pridobile (oddelke, učence, učitelje), saj bi vsaka večja predvsem za šole v mestih. Majhne šole, šole na deželi z enim, največ dvema programoma, pa se bojijo, ali bodo imele dovolj učencev za en oddelk, dva ali več. Pri urejanju

mreže šol je zavlada neke vrste čudna sebičnost. Večje šole kažejo razumevanje za težave manjših, da bi kaj dale, pa jim niti na misel ne pride. Prav nasprotno: veliki bi radi postali še večji.

Zaradi dvojnosti – na eni strani velike šole s premalo splošne izobrazbe, na drugi pa manjše šole, ki zaradi enostrane usmeritve še zdaleč ne zajemajo več vse za šolanje sposobne mladine v okolju, in težnje oblikovalcev prenove, da postanejo nekateri vzgojno-izobraževalni programi bolj splošni – je Odbor za usmerjeno izobraževanje Izobraževalne skupnosti Slovenije spodbudil Strokovni svet SRS za vzgojo in izobraževanje k sintezi naravoslovno-matematičnega, družboslovno-jezikovnega in pedagoškega vzgojno-izobraževalnega programa. Strokovni svet pobude ni zavrnil.

Člani sekcije za vzgojo in izobraževanje pri Marksističnem centru CK ZKS so o tej pobudi razpravljali več ur. Podprli so jo

Akontacije so le začasna rešitev

S seje Skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije

Izobraževalna skupnost Slovenije bo vztrajala, da se osebni dohodki delavcev v vzgoji in izobraževanju obdržijo na ravni iz decembra 1986 (tedaj so bili usklajeni z gospodarstvom) ter da se sproti usklajujejo z rastjo osebnih dohodkov v gospodarstvu – v skladu z družbenim dogovorom. Zavzemala se bo tudi, da se bodo usklajevali hitreje kot v prvem polletju, zato da se bodo učitelji ob začetku novega šolskega leta lahko bolj posvetili kakovostnim pripravam na pouk in se jim ne bo treba zmeraj znova bojevati za svoj ekonomski in socialni položaj.

Tako so sklenili na skupščini, ki je bila lanskega julija, žal pa se to zadnje, čemur naj bi se ognili, dogaja prav zdaj po naših šolah. Učitelji se morajo spet zavzeti potegovati za primerne osebne dohodke, ne morejo se sprijazniti z velikimi razlikami, ki nastajajo med osebnimi dohodki po posameznih šolah, predvsem srednjih. Za to je več vzrokov: ponekod so za nizke osebne dohodke krivi sami, ker denarja niso izplačali pravočasno – po ustreznih navodilih Izobraževalne skupnosti Slovenije, spet drugje imajo višje osebne dohodke na račun prevelike obremenjenosti učiteljev (le-ta škoduje kakovosti pouka), slab finančni položaj šole pa je ponekod mogoče pripisati tudi občinam. Tako je bilo npr. v koprski, kjer so bile prispevne stopnje v pravkar minulemu letu kar za 5,6 odstotka višje od republiškega povprečja, visoke dajatve pa občutno bremenijo že tako skromne učiteljske plače.

S težavami pri osebnih dohodkih v srednjem šolstvu se ubadamo predvsem zato, ker je za usmerjeno izobraževanje premalo denarja. Sredstva, namenja za izobraževanje, so se v resnici sicer zvečala, vendar smo programe razširili veliko bolj, kot bi jih smeli. V razpravah o »reformi reforme« smo se strinjali s predlaganimi spremembami, toda pod pogojem, da zaradi tega ne bodo okrnjeni osebni dohodki delavcev v vzgoji in izobraževanju. Na to je na zadnji seji

Skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije (23. decembra lani) opozorila predstavica slovenskih sindikatov.

Ko so delegati julija 1987 glasovali za sklep, zapisan v uvodu tega članka, najbrž niso slutili, da bodo ob koncu leta na zasedanju Skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije razmišljali celo o splošni stavki vseh prosvetnih delavcev; le-to naj bi na predlog enega od delegatov organizirali zaradi neurejenih razmer v slovenskem šolstvu. Prekinitev dela je čedalje več, res pa je tudi, da ni jasno, kako dolgo bo mogoče urejati razmere po takšni poti.

Akontacije za šole, na katerih je znašal povprečni osebni dohodek nekaj manj kot tristo tisoč dinarjev (to je devetdeset odstotkov srednješolskega povprečja) – zanje so glasovali na decembrski skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije – so le začasna rešitev. Gotovo je, da mora dobiti šolstvo več denarja, omejiti pa je treba tudi vmešavanje federacije v narodovo pravico, kakršna je urejanje izobraževanja. Korenita racionalizacija programov in samoupravne organiziranosti v vzgoji in izobraževanju, odpravljanje anomalij pri nagrajevanju, ustrezno ovrednotenje programov in jasnejša »poda« 42-urnega delavnika – vse to so zadeve, ki jih bo treba izpeljati čimprej in čim bolje – po strokovnih poteh.

L. L.

KAJ DELA SEKCIJA ZA PREDŠOLSKO PEDAGOGIKO

Naša sekcija, ki deluje pri Zvezi društev pedagoških delavcev Slovenije, bo v tem letu skušala organizirati več srečanj z različnimi strokovnjaki, da bi tako omogočila strokovno spopolnjevanje članov ter izmenjavo teoretičnih in praktičnih izkušenj. V sodelovanju s Svetovalnim centrom za otroke, mladostnike

in starše načrtujemo posvet o drugačnosti otrok v predšolskem obdobju. Čim bolj bi tudi radi seznanili delavce v vrtcih z raziskovalnim delom dr. Nuše Kolar Spremljanje in evidentiranje dela vzgojiteljev v vzgojno-varstvenih organizacijah. Sodelovali bomo tudi v pripravah na jesenski posvet o komunikaciji v vrtcih, ki ga bo v Portorožu organizirala Skupnost vzgojno-varstvenih organizacij Slovenije. IRENA OKORN

nja so zelo različna. So pa proti temu, da bi iz zdajšnjih srednjih pedagoških šol že zdaj delali splošne. Prava zmeda! Zelo različna so tudi mnenja o potrebni tehniki znanja in takšni šoli.

Zadeva je še posebno zapletena, ker sodeluje pri tem več pisav. Družboslovni pis je že večkrat spodbujal k dogovarjanju s pedagoškimi in splošnokulturnim. Uspeha ni bilo. Bo zdaj boljše, ko bo nalogo prevzela izobraževalna skupnost Slovenije? Verjetno. Hierarhija je pomembna tudi v šolstvu.

Zamisel o splošni srednji šoli je izoblikovana. Operacionalizacija dela je nujna. Nepotrebno bi bilo, da bi iskali rešitev za vsak program posebej. Sestaviti je treba delovno skupino – v njej naj bi bili zastopniki iz vseh petih strokovnih svetov – ki naj določeno opredeli naloge še ta mesec. Dela ni malo, le začeti je treba, da zacelimo najbolj boleče rane reforme.

JOŽE ZUPANČIČ

dogodki
novosti

SEPTEMBRA 1988:

Posvetovanje ob 30-letnici
enotne osemletne osnovne
šole

Naša osnovna šola bo letos slavila lep jubilej: minilo bo 30 let, odkar se je začela osnovnošolska reforma. Trideset let ni posebno dolga doba, vendar je jubilej primerna priložnost, da presodimo prehojeno pot in se zazremo tudi v prihodnost. Na programski skupščini Zveze društev pedagoških delavcev Slovenije je vzniknila zamisel, da bo Zveza v sodelovanju z Zavodom SR Slovenije za šolstvo in drugimi strokovnimi in raziskovalnimi organizacijami pripravila posvetovanje ob 30-letnici naše enotne osemletne osnovne šole.

Temeljni namen posvetovanja je, da bi celostno osvetlili zasnovo, dosežke in stanje v naši osnovni šoli ter nakazali možnosti za njen nadaljnji razvoj. Zato je treba pregledati temeljne zamisli njene zasnove (enotna, osnovna, splošno izobraževalna, osemletna), jih primerjati z njihovim uresničevanjem, spregovoriti o organizacijskem in vsebinskem razvijanju rasti naše osnovne šole v zadnjih tridesetih letih, o prispevku pedagoške in drugih znanosti ter ovrednotiti, kar je bilo v praksi dobro.

Glede na razsežnosti delovanja osnovne šole predvideva organizacijski odbor, da bomo na posvetovanju obravnavali teoretična vprašanja vsebinske in organizacijske zasnove osnovne šole ter problematiko osnovnošolskega pedagoškega in drugega raziskovanja; razvoj samoupravljanja in podružbljanja osnovne šole, njene sociološke vidike in položaj učenca kot subjekta vzgojno-izobraževalnega dela; diferencirajočo in povezovalno vlogo osnovne šole ter njeno skrb za razvoj in napredek vseh učencev; možnosti in razmere za delo, uvajanje sodobnih vsebin, oblik in metod dela ter izobraževalne tehnologije; vlogo, naloge ter usposobljenost učitelja, šolske svetovne in strokovne službe, ravnatelja, pedagoške službe in drugih delavcev (mentorjev) in organizacij kot dejavnikov razvoja; vlogo osnovne šole v našem šolskem sistemu, zlasti povezanost

s predšolsko vzgojo in usmerjenim izobraževanjem ter osnovno izobraževanje odraslih; razvoj, dosežke in perspektive v posebnem šolstvu in v šolstvu narodnosti.

Takšna je zamisel organizacijskega odbora, koliko pa bomo odgovorili na zastavljena vprašanja, bo odvisno od pripravljenosti in zagnanosti udeležencev iz osnovnih šol ter strokovnih, kadrovskih in raziskovalnih organizacij. Organizacijski odbor meni, da je treba na posvetovanju predstaviti novejša razčlenitve, raziskave, ugotovitve, razmišljanja in mnenja, ki kritično presojajo dosežke in stanje v naši osnovni šoli ter nakazujejo smeri njenega nadaljnjega razvoja.

Posvetovanje bo septembra 1988 v Ljubljani. Organizacijski odbor pričakuje, da se bodo temu vabilu na posvetovanje odzvali učitelji, ravnatelji, šolski svetovniki in strokovni delavci in delavci v strokovnih, kadrovskih, raziskovalnih in drugih organizacijah in društvi. Prijave pošljite najkasneje do 1. marca 1988 na naslov: Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije, Ljubljana, Gosposka 3/I (telefon (061) 221-832).

V prijavi navedite poleg imena tudi temo (raziskavo, analizo, ugotovitev, stališče, izkušnjo ipd.); to bo organizatorjem v oporo za nadaljnje delo pri pripravi posvetovanja. Organizacijski odbor bo vse predloge preučil ter se s prijavljenimi udeleženci dogovoril o pogojih za udeležbo na posvetovanju.

Organizacijski odbor je že začel zbirati denar za organizacijo in izpeljavo posvetovanja, zato da bo prispevek (kotizacija) za udeležence čim manjši. Nekaj denarja so že prispevali Odbor za osnovno izobraževanje pri Skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije in nekatere občinske izobraževalne skupnosti. O natančnem datumu in poteku posvetovanja bo organizacijski odbor obvestil vse osnovne šole in druge organizacije z razpisom, ki bo objavljen aprila 1988.

Z več strokovnjaki do
sodobnejše predšolske vzgoje

S skupščine Skupnosti vzgojno-varstvenih organizacij SR Slovenije

Na skupščini Skupnosti vzgojno-varstvenih organizacij Slovenije so ob koncu lanskega decembra pregledali opravljeno delo v preteklem letu: podobno kot prejšnja leta so največ pozornosti namenili boljšemu sodelovanju strokovnih delavcev z vrtci, spremljali so družbeno-gospodarski položaj delavcev v vzgojno-varstvenih organizacijah, skušali so uskladiti osebne dohodke z gospodarstvom, podrobneje so obravnavali ekonomsko problematiko vrtcev, ob sodelovanju z VVO Ljubljana-Center pa so izdali tudi skripto dr. Nuše Kolar Spremljanje in evidentiranje dela vzgojiteljice v VVO.

Težave, ki jih imajo vrtci, niso nove. V nekaterih oddelkih je preveč otrok, druge so skupine na pol prazne (teh je seveda manj kot prvih). Za takšno stanje so delno krivi »razvajeni« starši, ki želijo imeti otroke v najbližjem vrtcu, četudi je v nekaj sto metrov oddaljenem velikokrat več prostora. Kako naj si sicer drugače razlagamo, da so oddelki vrtcev v novih soseskah prenapolnjeni, precej manj zasedeni pa so vrtci na obrobju teh naselij.

Zanimivo je tudi, kakšne razlike nastajajo pri številu zaposlenih pedagoških delavcev v posameznih vrtcih: ponekod imajo na oddelku kar dva zaposlena več kot drugje. Takšne neurejene razmere povzročajo tudi način financiranja. Dokler bomo odmerjali denar glede na število otrok, bodo vzgojno-varstvene organizacije oblikovale čim večje skupine (po mnenju mnogih je na takšno stanje vplival tudi pravilnik o največjem dopustnem številu otrok iz leta 1981).

Za otroka je na voljo manj površine, kot predvidevajo dolo-

čila (še posebno v večjih oddelkih), večnamenskih prostorov in telovadnic v naših vrtcih skoraj ni, pa tudi igrišča so slabo opremljena in vzdrževana. Primanjkuje denarja za nakup novih igrač, le redko kateri vrtci (po poročilu Skupnosti VVO le trije na Slovenskem) se lahko pohvali s primerno opremljenimi igralnicami. Pri Skupnosti VVO bodo morali več pozornosti nameniti spremembam in dopolnitvam Zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok, saj so nekateri členi že zastareli in ne ustrezajo sodobni praksi. Skušali bodo doseči, da bi v prihodnje prenehal veljati pravilnik iz leta 1981 o največjem dopustnem številu otrok, zato bo financiranje treba urediti tako, da bomo lahko zmanjšali število otrok v skupinah, posebno tistih, kjer so zbrani lažje moteni otroci. Le tako bo mogoče bolj kakovostno delo – to pa je eden od ciljev srednjeročnega načrta te dejavnosti.

V zadnjem času pogosto razpravljamo o obremenjenosti vzgojiteljic (tudi o učiteljevi – o tem smo v Prosvetnem delav-

cu že pisali) ob zdajšnjih normativih. Velikokrat pozabljamo, da vzgojiteljice poleg vzgojnega dela v vrtcu (tega načrtujejo, uresničujejo in potem razčlenjujejo) opravljajo tudi druga dela iz letnega delovnega načrta, sodelujejo z okoljem in s starši in so samoupravno in politično dejavne; Skupnost VVO predlaga, da bi preučili njihovo obremenjenost in podrobneje opredelili delovno obveznost.

Pri Skupnosti tudi ugotavljajo, da se delež prispevkov staršev v ekonomski ceni vzgojno-varstvene storitve še naprej znižuje, kljub temu pa starši ob vsaki podražitvi znova in znova negodujejo – delno tudi zaradi enostranskega prikazovanja cene, ki jo bi morali starši primerjati s svojimi osebnimi dohodki (zdaj in pred leti). Pred tremi leti smo pri nas vpeljali višješolski študij za vzgojiteljice, vendar opažamo, da motivacija za študij ob delu upada. Kaj je vzrok? Morda tudi to, da študijski izdatki preveč bremenijo vzgojno-varstvene organizacije in vzgojiteljice?

Že večkrat se je porajalo vprašanje, ali bodo višja izobrazba in

različna spopolnjevanja vplivala na večje osebne dohodke vzgojiteljic. Stalno spopolnjevanje in izobraževanje je pravzaprav del delovne obveznosti in delovne organizacije imajo možnost, da to upoštevajo pri izračunavanju osebnih dohodkov, saj same oblikujejo merila za izračunavanje osebnih dohodkov.

V zdajšnjih razmerah, ko ima večina vzgojiteljic le srednjo izobrazbo, ne moremo uzakoniti višješolske, vendar pa morajo vzgojiteljice, ki se zdaj šolajo končati višjo stopnjo.

Članice Skupnosti VVO so na skupščini dejale, da bi večkrat potrebovale strokovno pomoč in morda kakšen nasvet, vendar pa od Skupnosti tega ne morejo pričakovati, saj sta tam zaposlena le ena tajnica in računovodja. Zato bi letos radi zaposlili še diplomirane ekonomista in se povezali še z drugimi strokovnimi delavci (svetovalnimi, pravniki ipd.), da bi lažje uresničevali sodobno predšolsko vzgojo. Zanimarjajo pri družbenem varstvu otrok bi imelo čez čas posledice za vse – tako je poudaril na skupščini predsednik Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, ko je govoril o aktualnih vprašanjih družbeno-ekonomskega položaja vzgojno-varstvenih organizacij – zato moramo to dejavnost razvijati, ne pa je omejevati.

L. L.

Slike iz Ermitaža v Narodni galeriji

Ermitaž v Leningradu je med tremi največjimi muzeji na svetu. Čeprav je nevhvaležno ugibati o veličini muzejev, je bogastvo po številu eksponatov v Ermitažu kar osupljivo. Po podatkih Luca Menašaja ima leningrajski muzej okoli 2000 slik, kar 6000 pa jih hranijo v depojih, in to od najstarejše zgodovine pa do umetnin 20. stoletja.

V ljubljanski Narodni galeriji je na ogled le drobec razstave Svetovni mojstri iz zakladnice Ermitaža od 15. do 18. stoletja. Izbor je korekten; slik niso vzeli iz depojev, ampak iz razstavnih dvoran: 25 slik v olju in več kot 100 risb dokaj ilustrativno odseva umetniško hotenja med 15. in 18. stoletjem. Med slikarskimi mojstrovini najdemo Tizianovo Nošenje križa, Rembrandtov Portret starke, Rubensov Pastoralni prizor, Murillovega Dečka s psom, pa Teniersove Kvartopirce, Bellotov Kanal pred Zwingerjem v Dresdenu, Chardinovo Molitev pred obedom, pa Italijansko pokrajino Claudia Loraina, Ruisdalovo Morsko obrežje in Strozijevega Svetega Mavricija in angela ter druge.

Za risbe ugotavljamo, da gre za različno stopnjo in namen risarskega dela: od skice, poskusa in iskanja pa do osnutka za slikarsko delo. Širši izbor risb ponuja posebno doživetje: v muzejih se risbe ob slikarskih delih »izgubijo«, ponavadi so precej v ozadju. Morda velja to še posebno za pojmovanje risbe v preteklih obdobjih, saj predstavlja risba dandanes osamosvojeno umetniško možnost.

Izbor risb iz Ermitaža prinaša obilo vrhunskih del z dokaj različno motiviko – od portreta, akta, krajine do nabožnega ali mitološkega prizora, alegorije, vedute ipd. Med risbami so dela Albrechta Dürerja, Filippina Lipija, Giulia Romana, Carpaccia, Jacopa Bassana, Piera de Lorenza, Tiepola, pa Bouchera, Callotta, Cruza, Poussina, Bloemaerta, Antonisa van Dycka, Jourdena, Schongauerja in še drugih.

Razstava, žal tako redka pri nas, kadar gre za umetniška dela iz tujih zakladnic, bo odprta do 21. januarja.

I. G.

Zgledna skrb za upokojeence

Velikokrat potoži kakšen upokojenec, da je osamljen, da se nihče več ne spomni nanj. To pa prav gotovo ne velja za celjske upokojene prosvetne delavce, vsaj za tiste ne, ki dobivamo vabila na srečanja. Pošilja nam jih celjsko pedagoško društvo trikrat na leto, prijateljski stiki z nekdanjimi sodelavci pa nam veliko pomenijo. Vodstva šol nas občasno vabijo v ožji delovni krog, društvo pa skrbi za srečanje tudi s kakovostno pripravljanimi in bogato izpolnjenimi izletki, ki z dobro voljo kar pozivljajo skladno zbrano družino.

Lanskega oktobra nam je pripravilo zanimiv izlet. S celjske Glazije smo se odpeljali čez Kozjansko, skozi Trebeč in Kumrovec in Zagreb ter si tam ogledali Mimarino razstavo. Vajeni in željni razlag smo z veseljem prisluhnili vodniku izleta Adiju Marčiču. Šaljivo, kritično obarvano je pripovedoval o znamenitostih Kozjanskega, svoje spomine na prva desetletja službovanja

v Kozjem pa nam je opisoval Miro Klančnik. V Kumrovcu smo si ogledali domačijske hiše in s prikazi notranjosti iz časov Titovega otroštva. To je bila novost za marsikoga, ki je med službovanjem vodil svoje učence le v maršalovo rojstno hišo. In potem Zagreb: veličastno poslopje zagrebške gimnazije so preuredili v galerijo zbrance predmetnega in slikovnega gradiva marljivega zbiratelja Mima re.

Na Bizelskem smo prisluhnili venčku znanih ljudskih pesmi – pevce je vodil Jaka Majcen.

Prelepo in veselo srečanje je z zahvalo za tako polno preživeti dan končala Milena Stifterjeva.

Celjsko Pedagoško društvo torej s tovrstnimi srečanji in z zgledno skrbjo za upokojeence veliko pripomore, da so njihovi dnevi pestrejši in obogateni z lepimi doživetji.

DARINKA VIZJAK

Castiglione Giovanni Benedetto: Poklon modrijanov, čopič z razrednim oljem v rdečem tonu

● Tako starši kot poklicni vzgojitelji moramo paziti, da je naš govor pravičen, razločen, tak, kakršen naj postane otrokov govor. To je zelo pomembno za začetno opismenjevanje, kajti otrok bo napisal v zvezek tako, kot nas je slišal govoriti.

Profesor Tomaž Weber – 60-letnik

Pred nedavnim je v krogu svojih prijateljev in znancev slavil 60. rojstni dan Tomaž Weber, priznani slovenski zgodovinar, metodik in profesor na Pedagoški akademiji v Ljubljani.

Rodil se je 24. oktobra 1927 v Ljubljani. Končal je Filozofsko fakulteto, oddelke za zgodovino v Ljubljani, po diplomu pa je najprej delal na gimnaziji v Stični, nato pa na osnovni šoli Oskar Kovačič v Ljubljani. Leta 1965 je postal direktor Zavoda za prosvetno-pedagoško službo Ljubljana II. Skrbel je za razvoj šol, njihovo opremljenost, delal z ravnatelji in si prizadeval za čim boljše učne uspehe. Po preureditvi pedagoške službe v Ljubljani je postal pedagoški svetovalec na Zavodu SRS za šolstvo, in tam opravljal številne naloge, kot so priprave učnih načrtov, strokovno spopolnjevanje učiteljev, skrbel je za opremljenost šol z didaktičnimi pripomočki in skliceval aktivne.

Leta 1971 je postal profesor za metodiko zgodovinskega pouka na Pedagoški akademiji v Ljubljani.

Izredno dragocena je njegova publicistična dejavnost. Njegova bibliografija obsega 34 knjižnih del. Je soavtor več učbenikov za osnovno šolo in za usmerjeno izobraževanje družbe. Za osnovno šolo je pripravil celoten didaktični komplet za pouk zgodovine v osnovni šoli.

Sodeloval je pri vpeljevanju grafoskopov v osnovne šole in postavil temelje didaktičnega filma pri Slovencih. Napisal je 65 člankov in razprav. Pri Državni založbi Slovenije je urejal publikacijo Zgodovina v slikah, ki obsega 15 knjig.

Svoje bogato zgodovinsko znanje prenaša na učitelje tudi na seminarjih, več referatov pa je imel na simpozijih in kongresih zgodovinarjev.

Sodeloval je pri gibanju Znanost mladini in tako že leta 1969 utemeljil raziskovalno delo s področja zgodovine pri Jugoslovanskih pionirskih igrah. Zavzeto si je prizadeval za razvoj zgodovinskih krožkov in sodeloval pri tekmovanjih mladih zgodovinarjev. Ves čas je bil tudi družbenopolitično dejaven. Ni se ustrašil še tako odgovornih nalog. Prejel je več odlikovanj in priznanj, med drugimi tudi red dela s srebrnim in zlatim vencem ter red republike z bronastim vencem in nagrado mesta Ljubljane.

Profesor Tomaž Weber odhaja v zaslužni pokoj. Prepričan sem, da ne bo odložil peresa, temveč da nam bo prav gotovo še kaj napisal iz svoje bogate življenjske zakladnice.

DRAGO NOVAK

Pedagoški poklici in poti do njih

*Učiteljski poklic je vzvišen in plemenit.
V njem so najuspešnejši tisti učitelji, ki ima-
jo radi učence in svoje poklicno delo
(Tolstoj)*

**Podatki in napotki
za poklicno usmerjanje in odločanje**

Pripravila: Jože Valentinčič in Jože Žlahtič

**POSEBNA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST ZA PEDAGOŠKO
USMERITEV**
Ljubljana, januar 1988

Vsebina

Uvodna beseda	
Kaj pedagoški poklici zahtevajo in kaj dajejo	
Kako je oblikovano pedagoško šolstvo	
Srednje pedagoško izobraževanje	
Vzgojitelj predšolskih otrok	
Učitelj razrednega pouka	
Učitelji posameznih predmetov in predmetnih področij	
• Programi jezikovnih smeri	
• Programi družboslovnih predmetov	
• Programi naravoslovno-matematične usmeritve	
• Programi glasbene in likovne pedagogike ter telesne kulture	
• Programi tehnične usmeritve	
Defektologi	
Diplomirani pedagogi in psihologi	
Odločitev za pedagoški poklic in vpis v šole	
Štipendije za pedagoške poklice	
Pregled fakultet in drugih visokih šol, ki izobražujejo pedagoške poklice	

Uvodna beseda

Prikaz pedagoških poklicev in poti, ki do njih vodijo, je namenjen predvsem mladim, ki se ob koncu osnovnega ali srednjega izobraževanja odločajo za svoj življenjski poklic in za nadaljnje izobraževanje. Informacija pa je hkrati namenjena tudi staršem, učiteljem in vzgojiteljem ter svetovalnim delavcem, ki sodelujejo pri poklicnem usmerjanju mladih.

Pregled poklicev v vzgoji in izobraževanju ter drugi podatki, ki smo jih zbrali, dajejo temeljne informacije o možnostih, zahtevah in prednostih pedagoških poklicev, o programih in šolah, ki usposablja učitelje, vzgojitelje in druge pedagoške delavce za vzgojno-izobraževalno delo na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja. V zbranem gradivu naj bi vsakdo, ki ga zanima, jo pedagoški poklici, našel potrebne podatke, hkrati pa tudi nasvet za poklicno odločanje, nadrobnejše podatke pa daje posamezna šola.

Pedagoški poklici so že od nekdaj privabljali mlade, ki imajo veselje za delo z otroki in mladostniki ter želijo s svojim znanjem in ustvarjalnostjo koristiti mladim rodovom. Poti do teh poklicev so odprte za vse, ki imajo zanje potrebne sposob-

nosti in lastnosti in jih pedagoško delo veseli. V vrtcih, osnovnih, srednjih in visokih šolah ter drugih vzgojno-izobraževalnih organizacijah se vsako leto izmenjujejo mladi rodovi – eni vstopajo, drugi odhajajo v nadaljnje izobraževanje ali v delo. Vsako leto odhajajo tudi učitelji in vzgojitelji, ki so končali svojo poklicno pot. Njihova mesta čakajo na mlade pedagoške delavce, ki bodo prinesli s seboj nove zamisli, mladostno svežino in polet.

Možnosti za zaposlitev se v pedagoških poklicih torej zmeraj znova obnavljajo. Vzgojno-izobraževalno delo vabi tako dekleta kot fante, saj bi morali biti eni in drugi v njem enakomerno udeleženi. Zadnja leta je med kandidati za pedagoške poklice že več fantov kot nekoč.

Posebej naj opozorimo na velike potrebe in možnosti za zaposlitev.

- za učitelje naravoslovno-matematične usmeritve za osnovne in srednje šole,

- za učitelje razrednega pouka za vzgojno-izobraževalno delo od 1. do 5. razreda osnovne šole.

Kaj pedagoški poklici zahtevajo in kaj dajejo

V širok krog pedagoških poklicev uvrščamo učitelje, vzgojitelje in druge strokovne delavce, ki vzgajajo in izobražujejo mladih na različnih stopnjah vzgojno-izobraževalnega sistema, od vrtca do univerze. Z uveljavljanjem nenehnega izobraževanja se ta krog širi z andragskimi delavci, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih.

V vzgoji in izobraževanju imata tudi v sodobnem življenju učitelj in vzgojitelj osrednje mesto. Z učiteljem šola stoji in pade, pravi star slovenski pregovor.

Učiteljevo in vzgojiteljevo delo sega daleč v prihodnost: nje-

govi vplivi živijo v ljudeh še dolgo potem, ko so zapustili šolo. Zato je delo v pedagoških poklicih družbeno pomembno in odgovorno, za učitelje in vzgojitelje pa tudi lepo in hvaležno.

Kdor se odloča za pedagoški poklic, tega mora veseliti delo z ljudmi, delo z otroki, mladostniki in odraslimi. Imeti mora posluh za mlade, za njihov miselni svet in doživljanje, pa tudi potrebne telesne in umske sposobnosti. Izobraževanje za pedagoški poklic zahteva namreč primerne sposobnosti za učenje, saj je za vzgojno delo v vrtcih potrebna višješolska, za delo v os-

novnih in srednjih šolah pa večinoma visokošolska izobrazba.

Vzgojno-izobraževalno delo zahteva dokaj široko splošno izobrazbo in družbeno razgledanost, temeljito obvladanje stroke (za učitelja posameznih predmetov ali predmetnih področij) in dovolj pedagoškega in psihološkega znanja za delo z mladino določene starosti. Vse to znanje si pridobijo kandidati v letih, ko se pripravljajo na poklic, in hkrati zorijo v zrele osebnosti – takšne, da jim bodo mladi zaupali.

Delo z mladino ohranja v vzgojitelju in učitelju mladost

in duhovno svežino, obenem pa ga spodbuja k nenehnemu izobraževanju in spopolnjevanju, ki ga pedagoški poklici čedalje bolj tudi omogočajo.

Družbeno ozračje pri nas je naklonjeno šoli, učitelju in vzgojitelju. Naša družba se zaveda, da sta vzgoja in izobraževanje v tehnološko razviti in samoupravno organizirani družbi eden izmed najpomembnejših razvojnih dejavnikov. Temu primerno je vrednoteno tudi učiteljevo in vzgojiteljevo delo, ki je v zadnjem času nagrajeno tako kot delo strokovnjakov z enako izobrazbeno stopnjo v gospodarstvu in drugih družbenih dejavnostih.

Kako je oblikovano pedagoško šolstvo

Temelj pedagoškega šolstva so **srednje pedagoške šole**. Učencem dajejo **srednjo pedagoško izobrazbo**, ki je najboljša podlaga za nadaljnje izobraževanje za pedagoške poklice v ustreznih visokošolskih organizacijah. Izobraževanje traja štiri leta, podobno kot v naravoslovno-matematični in družboslovno-jezikovni usmeritvi, in pripravlja učence predvsem na nadaljni študij.

Program srednjega pedagoškega izobraževanja ima poleg

skupnih tudi nekaj različnih predmetov, ki oblikujejo v njem tri smeri:

A – vzgojitelj predšolskih otrok in učitelj razrednega pouka

B – učitelj družboslovno-jezikovne dejavnosti

C – učitelj naravoslovno-matematične dejavnosti

Diploma srednje pedagoške šole daje najširše možnosti za nadaljnje visokošolsko izobraževa-

nje za vse pedagoške, pa tudi druge poklice.

Na visokošolski ravni se sistem pedagoškega šolstva deli na vrsto visokošolskih programov in organizacij. Visokošolsko izobraževanje učiteljev organizirata Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani in Univerza v Mariboru.

Višješolsko izobraževanje vzgojiteljev za predšolske otroke poteka na Pedagoški akademiji v Ljubljani in na Pedagoški fa-

kulteti v Mariboru. Izobraževanje traja dve leti.

Visokošolsko izobraževanje učiteljev razrednega pouka organizirata tudi navedeni visokošolski organizaciji. Študij traja štiri leta.

Visokošolsko izobraževanje učiteljev različnih predmetov in predmetnih področij traja štiri leta, organizirajo pa ga različne visokošolske organizacije v Ljubljani in Mariboru. Na ljubljanski univerzi poteka to izobra-

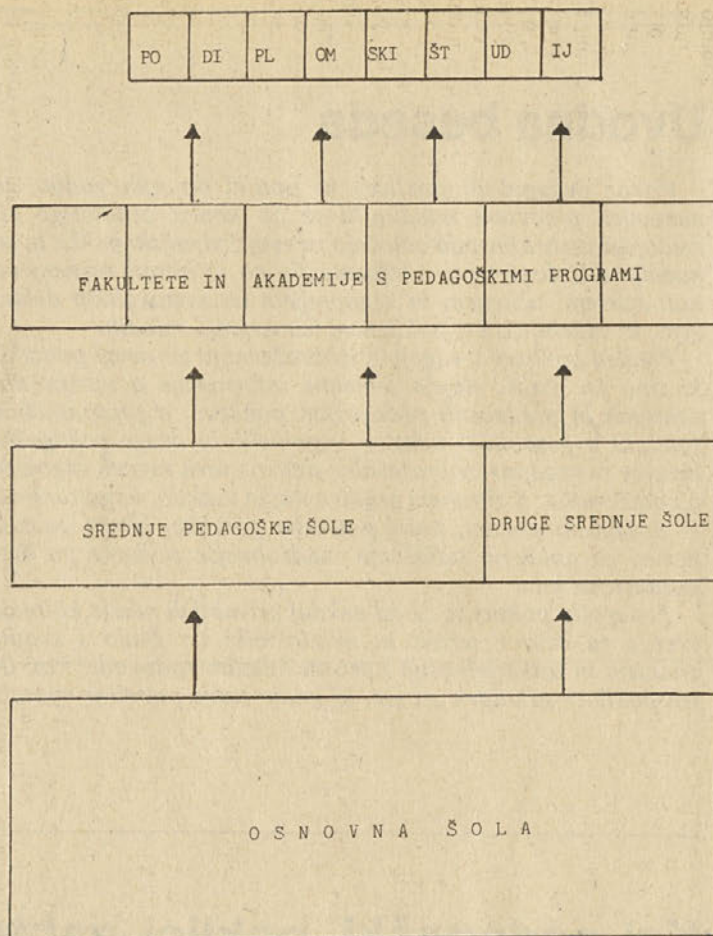
ževanje na Filozofski fakulteti, na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, na Biotehniški fakulteti, na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, na Fakulteti za telesno kulturo, na Akademiji za glasbo, Akademiji za likovno umetnost in na Ekonomski fakulteti (pedagoška smer ekonomije). Prihodnji defektologi in domski vzgojitelji se izobražujejo na Pedagoški akademiji v Ljubljani. Za nekatere učne predmete poteka visokošolsko izobraževanje učiteljev tudi na Pedagoški fakulteti v Mariboru.

Podiplomsko izobraževanje, ki vodi do magisterija ali specializacije, je (ponekod pa šele bo) organizirano na navedenih visokih šolah. Magisterij odpira pot do doktorata. Podiplomsko izobraževanje pripravlja kandidate za najzahtevnejše poklice, med njimi tudi za visokošolske učitelje.

Druge smer podiplomskega izobraževanja, ki poteka v krajših in občasnih oblikah, pa omogoča pedagoškim delavcem stalno spopolnjevanje in posodabljanje znanja v ožji stroki, v pedagogiki, psihologiji in drugih znanostih.

Sistem pedagoškega šolstva ni zaprt – nasprotno. Pedagoške šole so odprte vsem, ki želijo v pedagoški poklic in izpolnjujejo pogoje, ki jih šole navajajo v vsakoletnem razpisu za vpis.

Pot do učiteljev večine strokovnih predmetov v srednjih šolah vodi prek ustrezne višje ali visoke šole (npr. za strojništvo, agronomijo idr.). Po diplomi si kandidati za pedagoško delo lahko dodatno pridobijo dopolnilno pedagoško, psihološko in andragoško znanje v dopolnilnih programih, ki jih uresničujeta obe univerzi.

POTI DO PEDAGOŠKIH POKLICEV

Srednje pedagoško izobraževanje

Srednje pedagoške šole ali oddelke pedagoške smeri imamo v vseh večjih republiških središčih: v Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Celju, Kranju, Novem mestu in Kopru, pa tudi v nekaterih manjših: Tolmin, Brežice, Ravne na Koroškem in Lendava.

Za vpis v program srednjega pedagoškega izobraževanja je potrebna uspešno končana osnovna šola (izjemno lahko tudi končan skrajšani program srednjega izobraževanja in preskus znanja) in pozitivna ocena iz tuje jezika v spričevalu. Kandidati morajo pri vpisu priložiti tudi zdravniško potrdilo o primeren zdravstvenem stanju za pedagoški poklic.

Program srednjega pedagoškega izobraževanja se deli, kot smo omenili, na smeri: vzgojitelj – učitelj razrednega pouka, učitelj družboslovno-jezikovne dejavnosti in učitelj naravoslovno-matematične dejavnosti.

Po končanem štiriletnem izobraževanju se diplomantom odpirajo le manjše možnosti za zaposlovanje (npr. kot laborant za biologijo, fiziko ali kemijo, kot

pomožni vzgojitelj – dozdašnji varuh v vzgojnovarstvenih organizacijah ipd.).

Program srednjega pedagoškega izobraževanja omogoča pridobitev široke splošne izobrazbe, obenem pa daje tudi že nekaj pedagoško-psihološkega znanja, ki je dodatna podlaga za izobraževanje na višjih in visokih pedagoških šolah. Program omogoča učencem tudi to, da se od blizu seznanijo z značilnostmi in zahtevami pedagoškega poklica; v različnih oblikah dela s predšolskimi in šolskimi otroki si učenci med šolanjem razvijajo že tudi nekatere praktične sposobnosti, pomembne za pedagoško delo.

Sestavni del srednjega pedagoškega programa so piavalni, smučarski in drugi tečaji; v samem programu lahko učenci izberejo med dodatnimi predmeti tiste, ki jih bolj zanimajo.

Po končani srednji pedagoški šoli se diplomanti lahko vpišejo v vse višje in visoke šole pedagoške usmeritve ali s pedagoškimi smermi.

Za smer učitelj razrednega pouka, za družboslovno-jezikovno in naravoslovno-matematično smer izobražujejo te srednje šole:

- Srednja pedagoška šola Ljubljana, Resljeva 12
- Srednja šola pedagoške in kulturne usmeritve Maribor, Gospodarska 4
- Srednja pedagoška šola Celje, Ulica 29. novembra
- Srednja šola pedagoške in naravoslovno-matematične usmeritve Kranj, Koroška cesta 13
- Srednja pedagoška in naravoslovno-matematična šola Koper, Cankarjeva 2
- Srednja šola pedagoške in tehniško-naravoslovne usmeritve Novo mesto, Cesta herojev 5

- Šolski center Vojvodina, Tolmin, Dijaška 12
- Srednješolski center tehniško-pedagoške usmeritve Murska Sobota, Naselje V. Vlahovića 12
- Srednja ekonomska, naravoslovno-matematična in pedagoška šola Brežice, Trg dr. Ivana Ribarja 14
- Srednja šola tehniško-naravoslovne in pedagoške usmeritve Ravne na Koroškem, Koroška c. 10
- Srednja šola kovinske, pedagoške in ekonomske usmeritve Lendava, Partizanska 82
- Srednja šola z italijanskim učnim jezikom Koper.

Za poklic vzgojitelj predšolskih otrok posebej pripravljajo te srednje pedagoške šole:

- Vzgojiteljska šola v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 16
- Srednja šola pedagoške in kulturne usmeritve Maribor, Gospodarska cesta 4
- Srednja pedagoška šola Celje, Ulica 29. novembra 1
- Srednja pedagoška in naravoslovno-matematična šola Koper, Cankarjeva 2.

Vzgojitelj predšolskih otrok

Izobraževanje vzgojiteljev – vzgojiteljic predšolskih otrok poteka na Pedagoški akademiji v Ljubljani in Pedagoški fakulteti v Mariboru, traja pa dve leti. Za vpis je potrebna končana srednja pedagoška šola smer vzgojitelj predšolskih otrok (morebitne druge možnosti so navedene v vsakoletnem razpisu za vpis).

Študenti si med izobraževanjem pridobivajo strokovno-pedagoško in splošno znanje, ki je potrebno za uspešno delo v vzgojno-varstvenih organizaci-

jah, v mali šoli in v drugih oblikah vzgojno-izobraževalnega dela s predšolskimi otroki. Vzgojitelj predšolskih otrok mora namreč skrbeti za otrokov celosten telesni in duševni razvoj, ga spodbujati in pospeševati ob igri in drugih organiziranih dejavnostih, primernih za to starost. Organizira in vodi vsebinsko in oblikovno bogate zaposlitve in igre, s poslušanjem za otrokove razvojne potrebe in možnosti ter ob tem skrbi za otrokovo duševno in telesno zdravje.

Med osebnostnimi lastnostmi,

ki so za vzgojitelja predšolskih otrok najbolj pomembne in zaželeno, so zlasti: sposobnost za vživljanje v otroka in komunikacijo z njim, življenjska vedrina in sproščenost, domiselnost in iznajdljivost, smisel za besedno, glasbeno, likovno in gibalno ustvarjalnost, poleg tega pa seveda tudi primerno telesno in duševno zdravje.

Za otrokov zdrav in vsestranski razvoj v predšolski dobi je vzgojiteljeva vloga izredno pomembna. Vzgojiteljica nadomešča otroku starše, obenem pa

z različnimi dejavnostmi spodbuja razvoj njegovega mišljenja in čustvovanja, domišljije, interesov in sposobnosti. Dobra predšolska vzgoja daje najboljšo podlago za uspešno napredovanje v osnovni šoli.

Na skrbno in dobro vzgojiteljico se otroci navežejo, njeno delo pa zelo cenijo tudi starši. Vzgoji in varstvu predšolskih otrok namenja družba čedalje več skrbi. S tem se bodo tudi v prihodnje povečevale možnosti za zaposlitev predšolskih pedagogov.

Učitelj razrednega pouka

Učitelj razrednega pouka je poleg vzgojitelja v vzgojno-varstvenih organizacijah najbolj množičen pedagoški poklic. Učitelj razrednega pouka poučuje na nižji in srednji stopnji osnovne šole, to je od 1. do 5. razreda. V tem času si učenci pod njegovim skrbnim vodstvom pridobijo prve temelje splošne izobrazbe, temeljno znanje o človeku, naravi in družbi. Ob pouku in drugih dejavnostih si učenci razvijajo sposobnosti, si pridobivajo pomembne spretnosti in navade ter se tako razvijajo, če pri tem upoštevamo tudi vzgojne predmete,

v vsestranske osebnosti.

Za učitelja razrednega pouka so posebno pomembne te lastnosti in sposobnosti: veselje do vzgojno-izobraževalnega dela s šolarji te starosti, razvite intelektualne sposobnosti, čustvena ustaljenost in osebnostna zrelost, sposobnost za sodelovanje z drugimi učitelji in starši ter telesno in duševno zdravje. Marsikatero sposobnost in lastnost si kandidati razvijajo v letih, ko se pripravljajo na poklic.

Izobraževanje razrednih učiteljev traja po novem štiri leta.

Učitelj razrednega pouka je tako po izobrazbeni ravni izenačen z drugimi osnovnošolskimi in srednješolskimi učitelji – profesorji, pa tudi z drugimi strokovnjaki z visokošolsko izobrazbo. Z diplomom si kandidat pridobi strokovni naslov **profesor razrednega pouka**.

Med izobraževanjem na visoki šoli (na Pedagoški akademiji v Ljubljani ali Pedagoški fakulteti v Mariboru) si študenti pridobivajo dodatno splošno in posebno metodično znanje, da lahko uspešno poučujejo na razredni

stopnji osnovne šole. Program za učitelja razrednega pouka omogoča kandidatom, da se vsestransko usposobijo za pedagoški poklic, ne samo za pouk na razredni stopnji, marveč tudi za druge dejavnosti, ki jih predvideva program življenja in dela osnovne šole. V ta namen imamo v predmetniku poleg splošno izobraževalnih in strokovno teoretičnih predmetov tudi izbirne, poseben poudarek pa je tudi na hospitacijah in nastopih ter na pedagoški praksi, na kateri se študenti neposredno uvajajo v pedagoško delo.

Učitelji posameznih predmetov in predmetnih področij

Na višji stopnji osnovne šole in v srednjih šolah je pouk organiziran po predmetih in predmetnih področjih. Tu poučujejo pedagogi – profesorji za posamezne predmete ali dvopredmetne skupine (npr. za slovenščino ali matematiko, za matematiko in fiziko ali biologijo in kemijo ipd.). Na predmetni stopnji osnovne šole in v srednjih šolah imamo tudi profesorje – strokovnjake za posamezna vzgojna področja (npr. za likovno, glasbeno ali telesno vzgojo).

Izobraževanje za te poklice traja štiri leta, diplomanti pa dobijo na koncu večinoma strokovni naslov **profesor** (npr. slovenskega jezika s književnostjo, matematike in fizike, telesne vzgoje itn.).

Diploma profesorja glasbe omogoča zaposlitev v osnovnih, srednjih in glasbenih šolah pa tudi v drugih oblikah glasbene de-

javnosti.

Tistim, ki povezujejo likovno nadarjenost z veseljem do dela z mladino, je na voljo program **likovne pedagogike**. Tudi ta program je enopredmeten, izobraževanje pa je organizirano na Pedagoški akademiji v Ljubljani in na Pedagoški fakulteti v Mariboru.

Profesor likovne vzgoje poučuje ta predmet v osnovnih in srednjih šolah.

Razmeroma velike so potrebe po učiteljih telesne kulture. Enopredmetni študij **telesne vzgoje** je na Fakulteti za telesno kulturo v Ljubljani. Diplomanti se zaposlijo kot profesorji telesne vzgoje na osnovnih in srednjih šolah, uspešno pa delujejo tudi v drugih telesnokulturnih dejavnostih in organizacijah, saj je športna rekreacija vse bolj pomemben del prostega časa mladine in odraslih.

Delo pedagoga telesne kulture zahteva telesno in duševno zdravje, razvite gibalne sposobnosti ter zrelo osebnost, s čutom za delo z ljudmi in organizacijskimi sposobnostmi. Te sposobnosti in lastnosti se razvijajo še med štiriletnim medpredmetno zasnovanim študijem, v katerem se prepletajo teorija, praksa in uvajanje v pedagoško delo.

Po diplomi na Fakulteti za telesno kulturo se odpirajo še različne možnosti za podiplomski študij (npr. za specialista za telesno vzgojo v predšolskem obdobju, za telesno vzgojo razvojno motenih oseb, za specialista za športno rekreacijo, magistra kineziologije ipd.).

Za uspešno vzgojno-izobraževalno delo na višji stopnji osnovne šole in v srednjih šolah je v teh poklicih poleg strokovnega obvladovanja posameznega

predmetnega področja potrebno še marsikaj. Pedagoško delo z mladino na tej stopnji zahteva učitelja, ki ga delo z mladimi veseli, jim zna prisluhniti ter jim je pripravljen pomagati prebroditi mladostne težave. Sodoben učitelj ni le strokovnjak za posamezne predmete ali področja – učitelj v starem pomenu besede – marveč tudi dober in demokratičen organizator učnega procesa in šolskega življenja, svetovalec in vzornik mladim. To pa zahteva družbeno in kulturno razgledanega ter osebnostno zrelega človeka.

Vse te in druge lastnosti in sposobnosti se razvijajo in spopolnjujejo še med štiriletnim izobraževanjem na visokih šolah pedagoške usmeritve. Študij teoretičnih predmetov dopolnjuje tudi neposredno uvajanje v pedagoško delo.

Programi jezikovnih smeri

Za tiste, ki želijo postati profesorji različnih jezikovnih smeri (npr. slovenskega jezika s književnostjo, srbohrvaškega in makedonskega jezika, latinskega in

drugih jezikov – s književnostjo vred), je študij organiziran na Filozofski fakulteti v Ljubljani, za nekatere smeri pa tudi na Pe-

dagoški fakulteti v Mariboru (slovenski, angleški, nemški in madžarski jezik). Pri jezikovnih smereh je študij večinoma organiziran dvopredmetno (npr.

nemški in angleški jezik, slovenščina in srbohrvaščina), kar omogoča učiteljevo polno zaposlitev na posamezni šoli.

Programi družboslovnih predmetov

Tisti, ki želijo postati profesorji različnih predmetov družboslovne usmeritve, se vpišejo v ustrezno pedagoško smer visokošolskega študija. Nekaj programov:

- **geografija** – dvopredmetni študij na Filozofski fakulteti

v Ljubljani in Pedagoški fakulteti v Mariboru,

- **zgodovina** – dvopredmetni študij (na obeh navedenih fakultetah),

- **sociologija in filozofija** – dvopredmetni študij na Filozofski fakulteti v Ljubljani,

- **samoupravljanje s temelji**

marksizma in obramboslovje – oboje enopredmetni študij na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani.

- **družbeno-moralna vzgoja** – dvopredmetni študij na Pedagoški fakulteti v Mariboru,

- **umetnostna zgodovina**

– enopredmetni študij na Filozofski fakulteti v Ljubljani,

- **ekonomija**, pedagoška smer – enopredmetni študij na Ekonomski fakulteti v Ljubljani.

(Pri dvopredmetnem študiju lahko zbiramo med različnimi predmetnimi povezavami.)

Programi naravoslovno-matematične usmeritve

Tisti, ki želijo postati profesorji naravoslovno-matematičnih smeri, se vpišejo v ustrezne programe visokošolskega študija.

Študij **matematike** (eno- in dvopredmetni) ter **računalništva z matematiko** (enopredmetno) organizira na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani visokošolska temeljna organizacija (VTO) Matematika in mehanika.

Eno- in dvopredmetni študij

fizike organizira na isti fakulteti VTO Fizika.

Za učitelja matematike in fizike se lahko izobražujejo tudi na mariborski Pedagoški fakulteti (tak študij utegne v prihodnje organizirati tudi Pedagoška akademija v Ljubljani v sodelovanju s Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo).

Eno- in dvopredmetni študij **kemije** organizira VTO Kemijsko izobraževanje in informatika

Fakultete za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani.

Učitelji **biologije** se izobražujejo v okviru eno- ali dvopredmetnega študija na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, dvopredmetni študij iz biologije pa ima tudi Pedagoška fakulteta v Mariboru. Na Pedagoški akademiji v Ljubljani poteka med drugim tudi dvopredmetni študij iz **gospodinjstva**.

Ponovno naj poudarimo veli-

ke potrebe in povpraševanje po učiteljih matematike in fizike – predmetov, ki so temeljnega pomena za vsako sodobno splošno izobrazbo pa tudi za mnoge tehniške in druge poklice. Veliko povpraševanje in velike možnosti za zaposlitev za učitelje teh predmetov naj bodo spodbuda za mlade, ki imajo potrebne sposobnosti, da si izberejo ta področja (z računalništvom vred) kot svoj življenjski poklic.

Programi glasbene in likovne pedagogike ter telesne kulture

Mladim, ki združujejo glasbeno nadarjenost z veseljem do pedagoškega dela, je na voljo visokošolski študij **glasbene pedagogike**. Program je enopredmeten in poteka na Akademiji za glasbo v Ljubljani in na Pedagoški fakulteti v Mariboru.

Diploma profesorja glasbe omogoča zaposlitev v osnovnih, srednjih in glasbenih šolah pa tudi v drugih oblikah glasbene dejavnosti.

Tistim, ki povezujejo likovno nadarjenost z veseljem do dela

z mladino, je na voljo program **likovne pedagogike**. Tudi ta program je enopredmeten, izobraževanje pa je organizirano na Pedagoški akademiji v Ljubljani in na Pedagoški fakulteti v Mariboru.

Profesor likovne vzgoje poučuje ta predmet v osnovnih in srednjih šolah.

Razmeroma velike so potrebe po učiteljih telesne kulture. Enopredmetni študij **telesne vzgoje** je na Fakulteti za telesno kulturo

v Ljubljani. Diplomanti se zaposlijo kot profesorji telesne vzgoje na osnovnih in srednjih šolah, uspešno pa delujejo tudi v drugih telesnokulturnih dejavnostih in organizacijah, saj je športna rekreacija vse bolj pomemben del prostega časa mladine in odraslih.

Delo pedagoga telesne kulture zahteva telesno in duševno zdravje, razvite gibalne sposobnosti ter zrelo osebnost, s čutom za delo z ljudmi in organizacijskimi sposobnostmi. Te sposob-

nosti in lastnosti se razvijajo še med štiriletnim medpredmetno zasnovanim študijem, v katerem se prepletajo teorija, praksa in uvajanje v pedagoško delo.

Po diplomi na Fakulteti za telesno kulturo se odpirajo še različne možnosti za podiplomski študij (npr. za specialista za telesno vzgojo v predšolskem obdobju, za telesno vzgojo razvojno motenih oseb, za specialista za športno rekreacijo, magistra kineziologije ipd.).

Programi tehnične usmeritve

Kandidate, ki se zanimajo hkrati za tehniko in pedagoško delo ter imajo morda že tudi tehnično izobrazbo, bo zanimal **program proizvodno-tehnične vzgoje**.

Program je dvopredmeten, izobraževanje pa organizirata Pedagoška akademija v Ljubljani in Pedagoška fakulteta v Mariboru. Profesor tehnične vzgoje poučuje ta predmet v osnovni

šoli, v nekaterih srednjih programih pa predmet osnovne tehnike in proizvodnje.

Na obeh navedenih visokih šolah usposablja tudi **učitelje**

praktičnega pouka za srednje šole kovinarske stroke. Program je višješolski in traja dve leti, izobraževanje pa poteka ob delu.

Defektologi

Vzgojno-izobraževalno delo s telesno ali duševno prizadeto mladino zahteva posebej usposobljene pedagoge – defektologe ali posebne pedagoge. Srečamo jih predvsem v šolah s prilagojenim programom, v posebnih vzgojnih zavodih in domovih za duševno prizadeto mladino, za slušno in govorno motene, za slepe in slabovidne ter za telesno invalidne. Sodelovanje defektologov je pomembno tudi v vrtcih in osnovnih šolah, v vzgojnih in zdravstvenih posvetovalnicah, v ambulantah in dispanzerjih, v centrih za socialno delo in še kje.

Program defektologije uresničuje Pedagoška akademija

v Ljubljani. Izobraževanje traja štiri leta, diplomanti pa dobijo naziv profesor (za duševno motene, za slušno in govorno motene, za slepe in slabovidne, za telesno invalidne in dolgotrajno bolne – glede na končano smer študija). Program je v nekaterih temeljnih splošnih in strokovnih predmetih enoten, delno pa se deli na smeri, za katere se študenti pripravljajo. Te smeri so:

A – defektolog za duševno prizadete

B – defektolog za slušno in govorno motene

C – defektolog za slepe in slabovidne

Č – defektolog za telesno invalidne in dolgotrajno bolne.

Tako zasnovani program daje diplomantom temeljito teoretično in praktično znanje za delo s prizadeto mladino, pa naj se zaposlijo kot učitelji in vzgojitelji ali pa kot svetovalni in strokovni delavci v posvetovalnicah, v preventivi in zdravljenju.

V zadnjem času se je na novo izoblikoval program **domski vzgojitelj – defektolog za motnje vedenja in osebnosti**. Študij traja štiri leta in poteka na Pedagoški akademiji v Ljubljani. Diplomanti dobijo strokovni naslov: profesor domske pedagogike – defektolog za motnje vedenja in osebnosti.

Kot pove že strokovni naslov, je namen tega programa dvojen: po njem se izobražujejo domski pedagogi – vzgojitelji v domovih, obenem pa tudi defektologi, usposobljeni za vzgojo in prevzgojo mladine z motnjami vedenja in osebnosti. Študij tako usposablja za pedagoško delo v vzgojnih in prevzgojnih zavodih in domovih, v domovih učenec in študentskih domovih, v kazenskih ustanovah za mladostnike in odrasle, v zavodih za posebne vrste prizadetih in motenih. Tudi v tem študiju se teorija prepleta s prakso, poseben poudarek pa je na metodah in modelih vzgojnega in prevzgojnega delovanja.

Diplomirani pedagogi in psihologi

Samostojen študij pedagogike pomeni med programi pedagoške usmeritve nekak vrh. Visokošolski študij pedagogike je štirileten, enopredmeten, lahko pa je tudi dvopredmeten in povezan z drugimi študijskimi področji (npr. pedagogika-filozofija, pedagogika-sociologija, pedagogika-zgodovina itn.)

Diplomirani pedagog je usposobljen za svetovalno delo v vrtcih, šolah in vzgojnih posvetovalnicah. Po dvopredmetnem študiju je usposobljen tudi za poučevanje ustreznega predmeta in vodenje interesnih in drugih de-

javnosti. Diplomirani pedagog poučuje pedagoške predmete v srednjih pedagoških šolah in družbeno-moralno vzgojo v osnovni šoli. Široka pedagoška izobrazba omogoča ob določeni praksi tudi uspešno vodenje in organizacijo vzgojno-izobraževalnega dela v vseh vzgojno-izobraževalnih organizacijah od predšolske vzgoje do izobraževanja odraslih. Študij pedagogike uvaja tudi v znanstvenoraziskovalno delo v vzgoji in izobraževanju.

Izobraževanje za naziv diplomirani pedagog poteka na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Podi-

plomski študij tega področja pa vodi k specializaciji za področje predšolske vzgoje, šolske pedagogike, industrijske pedagogike, andragogike ali do magisterija iz pedagogike.

Posebej naj ob tem opozorimo tudi na visokošolski **program psihologije**, ki poteka prav tako na Filozofski fakulteti v Ljubljani, izobraževanje pa traja štiri leta. Po tem programu se usposablja tudi diplomirani psihologi, ki se zaposlujejo kot svetovalni ali pedagoški delavci v vzgojno-varstvenih organizacijah, v osnovnih in srednjih šolah,

v domovih za učence, v svetovalnih centrih in drugih središčih.

Kot svetovalni delavci se zaposlujejo na šolah in drugih vzgojno-izobraževalnih organizacijah tudi **socialni delavci**, ki končajo Višjo šolo za socialne delavce v Ljubljani.

V izobraževalnih centrih in službah v organizacijah združenega dela, delno pa tudi na šolah in v drugih organizacijah za izobraževanje odraslih srečujemo tudi **organizatorje izobraževanja**, ki se usposablja na Visoki šoli za organizacijo dela v Kranju.

Odločitev za pedagoški poklic in vpis v šole

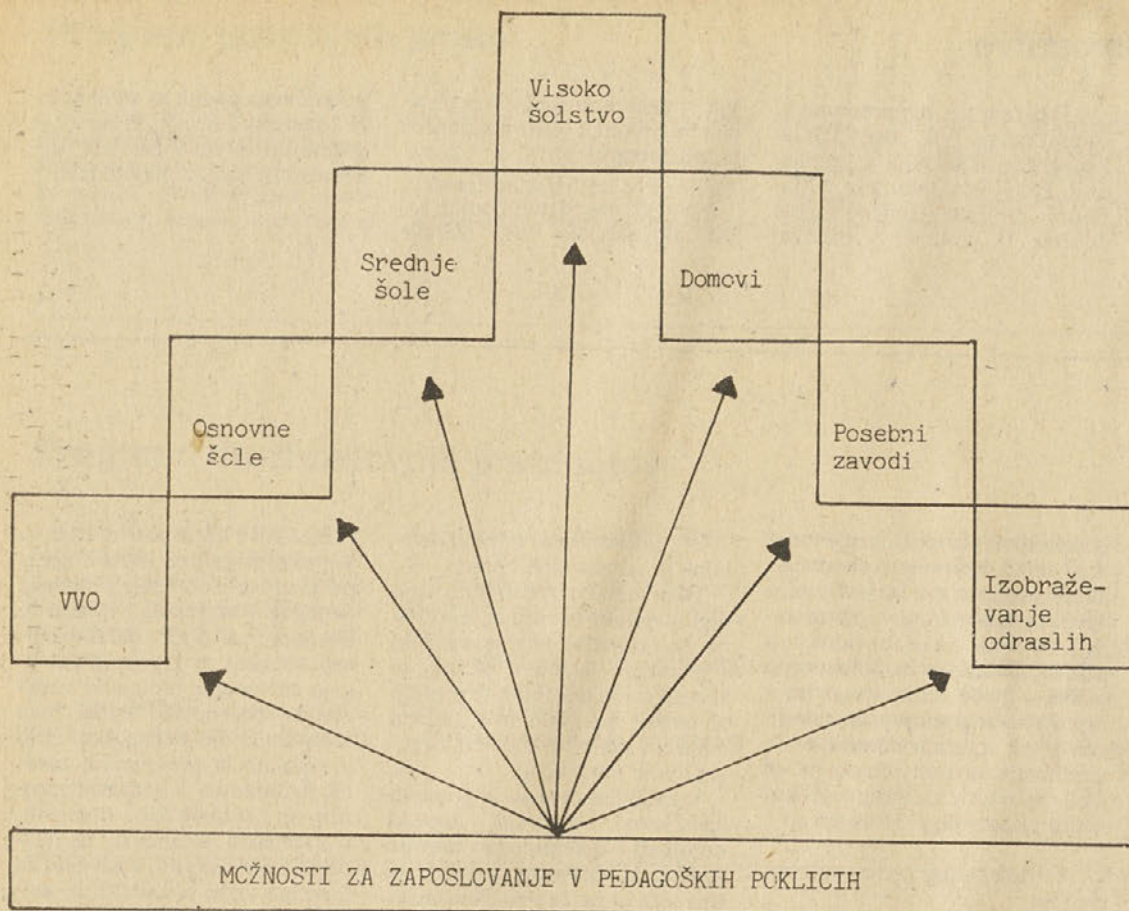
Da bi se pri izbiri poklica kar najbolje odločili, moramo poznati zahteve in posebnosti posameznega poklica ter možnosti za zaposlovanje v njem, zahteve

izobraževalnih programov, ki vodijo do tega poklica, pa tudi lastne sposobnosti in poklicna nagnjenja. Pri ocenjevanju svojih zmoglosti moramo biti stvar-

ni, ne smemo se niti precenjevati niti podcenjevati.

Prav je, da se o tako pomembni odločitvi, kot je izbira poklica, posvetujemo s tistimi, ki imajo

znanje in izkušnje in nam lahko dajo dober nasvet. To so starši, razrednik ali učitelj predmeta in področja, ki nas posebno zanima, to so šolski svetovalni delav-

ci pa tudi svetovalci za poklicno usmerjanje. Iskati nasvete pri bolj izkušenih je modrost, nikakor ne šibkost, kot mislijo nekateri.

Če smo pred odločitvijo za nadaljnje izobraževanje, ki je povezano z izbranim poklicem, moramo biti pozorni na vsakoletni razpis za vpis v prve letnike srednjih šol in razpis za vpis v začetni letnik visokih šol. Razpisa sta

objavljena v Delu in Večeru proti koncu februarja.

V razpisu je navedeno, koliko študentov ali učencev bo posamezna šola vpisala v svoje programe, kakšni so vpisni pogoji, kako in kam se prijavljamo na razpis in drugo.

Prijave na razpis je treba poslati na navedeni naslov do konca marca. Pri končni poklicni odločitvi nam lahko pomagajo še

informativni dnevi, ki jih pripravi srednje in visoke šole v začetku marca, praviloma prvi petek ali soboto. Šole nam tedaj postrežejo z vsemi potrebnimi informacijami, v pogovoru z vodstvom in učitelji posamezne šole pa dobimo že tudi prve neposredne vtise o življenju in delu na posamezni šoli. Kdor bi se po prijavi na posamezno šolo premislil in se kasneje odločil druga-

če, lahko aprila še prenese prijavo na drugo šolo. Do drugega junija šole pisno obvestijo kandidate, ali izpolnjujejo pogoje za vpis, ali jim bo treba morda polagati sprejemni izpit ali izpolniti še kak drug pogoj. Sprejemni in diferencialni izpiti ter drugi preiskusi znanja so med 25. junijem in 10. julijem.

Od konca pouka na osnovni in srednji šoli dalje pa tja do 10., na visokih šolah pa do 25. julija traja **vpisni rok**. Kandidati tedaj izpolnijo na izbrani šoli vpisni list in so s tem dokončno vpisani na šolo. Splošne zahteve, ki jih postavljajo srednje pedagoške šole za vpis, smo že navedli. Pogoji za vpis v posamezne visoke šole so navedeni v letnem razpisu. Za večino visokih šol s pedagoškimi programi in smermi velja, da morajo imeti kandidati za vpis končano srednjo pedagoško šolo ali podoben štiriletni program. Kolikor ta program povsem ne ustreza, šola predvidi diferencialne izpite ali prekus znanja. V teh primerih moramo na šoli pravočasno zvedeti, kakšne so zahteve, da preučimo snov in se pripravimo na preverjanje znanja.

Če se nameravamo **izobraževati ob delu**, se moramo posebej pozanimati, kakšne so možnosti in kako je to izobraževanje organizirano na posameznih visokih šolah. V načelu je na vseh visokih šolah študij ob delu odprt, od števila kandidatov in drugih okoliščin pa je odvisno, kako bo izobraževanje ob delu organizirano, kolikšen bo delež predavanj, seminarjev in vaj ter koliko bo prepuščeno samostojnemu samoizobraževanju.

Štipendije za pedagoške poklice

Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev štipendira učence in študente, ki se izobražujejo za pedagoške poklice. Zadnja leta je ta skupnost razpisovala po 250 kadrovske štipendije za učence srednjih pedagoških šol in 150 štipendij za študente višjih in visokih šol.

Za dodelitev štipendije in njeno višino veljajo temeljna merila, ki jih predvideva samoupravni sporazum o štipendiranju učencev in študentov v Sloveniji (vpis v določeno šolo, socialni položaj staršev, učni uspeh).

Učenci lahko pridobijo kadrovske štipendije, ko se vpišejo v eno od treh smeri srednjega pedagoškega programa, študenti pa, ko se vpišejo v ustrezeni program višje ali visoke šole. Prednost pri štipendiranju imajo študenti deficitarnih pedagoških smeri (matematika, fizika in drugi naravoslovni predmeti, glasbena in likovna vzgoja). V defi-

citarnih študijskih smereh dobijo štipendisti dodatek v vrednosti 200 točk.

Študenti so s pogodbami povezani s posameznimi šolami, domovi za učence ali zavodi za usposabljanje.

Kandidate za štipendije, ki na Posebni izobraževalni skupnosti za pedagoško usmeritev ne bi dobili kadrovske štipendije, leta napoti na sklade združenih sredstev pri skupnostih za zaposlovanje.

Poleg Posebne izobraževalne skupnosti za pedagoško usmeritev razpisujejo kadrovske štipendije za pedagoške poklice tudi nekatere šole, domovi za učence in občinske izobraževalne skupnosti.

Na razpis za štipendije je treba poslati v roku izpolnjene vprašalnike z ustreznimi prilogami. Posebna izobraževalna skupnost za pedagoško usmeritev objavlja

svoj razpis za štipendijo vsako leto v skupnem razpisu kadrovske štipendij v SR Sloveniji (ta

je objavljen februarja v Delu), hkrati pa tudi v časopisu Prosvetni delavec.

Pregled fakultet in drugih visokih šol, ki izobražujejo za pedagoške poklice

- Filozofska fakulteta, Ljubljana, Aškerčeva 12
- Pedagoška akademija, Ljubljana, Kardeljeva ploščad 16
- Pedagoška fakulteta, Maribor, Koroška cesta 160
- Fakulteta za telesno kulturo, Ljubljana, Gortanova 22
- Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo, Ljubljana, Kardeljeva ploščad 5
- Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo, Ljubljana: VTO Matematika in mehanika, Jadranska 19
- VTO Fizika, Jadranska 19
- VTO Kemijsko izobraževanje in informatika, Vegova 4
- Biotehniška fakulteta, Ljubljana, VTO za biologijo, Aškerčeva 12
- Akademija likovnih umetnosti, Ljubljana, Erjavčeva 14
- Akademija za glasbo, Ljubljana, Stari trg 34.

VSAKO ŠOLSKO LETO SE VPIŠE V PRVI LETNIK VISOKIH ŠOL S PEDAGOŠKIMI PROGRAMI PRIBLIŽNO 1700 ŠTUDENTOV, 1200 UČENCEV PA SE VPIŠE V PRVI LETNIK SREDNJIH PEDAGOŠKIH ŠOL.

pobude
odmevi

Ne vsak po svoje

Seznanjamo starše s pedagoškim delom, in postali bodo naši zavezniki in pomočniki

V minulem letu smo prebirali številne članke, ki so bili posvečeni otroku in šolarjem. Eden od tovrstnih sestavkov, ki smo jih brali v zadnjem času v Naši ženi, ima pretresljiv naslov: *Otroke ubijamo, otroci se ubijajo*. Vse te članke so napisali časnikiarji in seveda naši ugledni strokovnjaki s psihološko-pedagoškega, medicinskega in sociološkega področja. Strokovne razčlenitve in praktične ugotovitve nas silijo k razmišljanju, k odkrivanju boljših zamisli in uporabi novosti v praksi. Kdo si ne želi šole, ki bi bila zanimiva, na visoki ravni – pa še prijetna?

To je dobro znamenje. Kritično prizadeto pisanje, posveti in

pogovori samo potrjujejo, da v našem šolskem sistemu zelo škriplje. Najbrž ni učitelja, ki se ne bi strinjal s strokovnjaki, če opozarjajo na katastrofalne posledice, ki izvirajo iz napak v našem šolstvu.

Zreli in »pogumni« učitelji, ki čutijo »breme« predpisov, obvezujočih prenatrpanih programov in predmetnikov, dostikrat »samovoljno« in uspešno oblikujejo pouk, ki je za učenca zanimivejši, bolj poglobljen in čustveno bogatejši.

Verjetno, da bi se morali teh napak, ki jih ponavljamo in jih žal nismo sposobni korenito odpraviti, bolj zavedati na naših

kadrovskih šolah, kjer vzgajajo prihodnje vzgojitelje in učitelje. Teoretično poznavanje pedagoško-psiholoških predmetov, ki bi bilo povezano z življenjem, bi prav gotovo omogočalo mladem učitelju, da bi bil dovolj oborožen, prodoren in razmišljujoč. Vzgojno-izobraževalni proces naj bi znal organizirati tako, da bi bilo pri pouku učenecem prijetno, da bi bili bolj sproščeni, manj obremenjeni s stiskami, s strahom pred neuspehom v šoli in doma pred starši. Se prihodnji učitelji dovolj učijo in vzgajajo, kako se vživljamo v miselno doživetje in čustveno doživljanje otroka in mladostnika? Veliko ljudi tega ne zna, noče in ne zmore. Za učitelja pa je sposobnost vživljanja (v učenca, starše, poklicne kolege...) pomembna za uspešno delo. Če bi to vsak človek znal, razumel in zmogel, bi bil inorda svet lepši, bolj človeški...

Veliko učiteljev je zaradi takih »opozorilnih« člankov, ki »bijejo

plat zvona«, prizadetih, čutijo se ogrožene, saj se vendarle trudijo, da bi bili pri delu čim bolj uspešni. Starši tako časopisna sporočila poenostavijo in dostikrat valijo krivdo na učitelja. Tako v otrokovih očeh zmanjšujejo njegov ugled. Spoštovanje med učenci, učitelji in starši je porušeno. Takšna nestrpnost in razpoloženje seveda ne pripomoreta k vezam med učenecem in učiteljem. Prav zato je dobro, da učitelji sledimo aktualnim dogodkom v našem šolstvu, ki odsevajo tudi v sodobnem tisku. Naša dolžnost in naloga je, da se o teh kritičnih spoznanjih pogovarjamo s starši brez sprenevedanja. Predstavimo jim svoja dobra in uspešna vzgojno-izobraževalna prizadevanja. Posvetujemo se med seboj. Iščimo skupne poti in rešitve. Tako bomo postali drug drugemu tovariški zavezniki in pomočniki – dobri pedagoški sodelavci.

DARJA INTIHAR

Zimske počitnice naj bodo enotne

O času zimskih počitnic smo že večkrat razpravljali. Spreminjali smo jih od skupnih v delne in delno skupne. Zmeraj smo bili učitelji (?) tisti, ki smo poslušali želje drugih (gospodarstva). Pri tem nismo imeli v mislih uspešnejšega dela v šoli (ker so tem odločali drugi), ampak kako bomo ustregli največ 10 do 15 odstotkom slovenskih otrok, ki imajo tako premožne starše, da gredo lahko smučat v tujino (tako je tam smučanje najcenejše, ker je medsezonski čas) in ne na naša smučišča, kot so to poudarjali. Nič nimam proti smučanju niti proti premoženju, zelo pa nasprotujem sprenevedanju, da nekaj delamo na splošno, v resnici pa za izrazito ozko korist. Ni prav, da gledamo zmeraj na skrajnosti – bogati naj se smučajo, negativni naj imajo dopolnil-

ni pouk itn. – nočemo pa videti večine. Večina pa je med počitnicami doma in nima od tako razporejenih počitnic ničesar. Še huje. Božične in novoletne praznike združuje s počitnicami. Tako delamo manj intenzivno ves mesec! Vse to v resnici pripomore, da delamo manj – in to je bilo letos še posebno izrazito.

Zato predlagam (ne samo v svojem imenu):

Zimske počitnice naj bodo enotne: od 20. decembra do 5. januarja. Tudi to – boljše delo – je racionalizacija v šolstvu.

Upam, da bo Republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo to pobudo obravnaval in nanjo tudi pisno odgovoril.

JOŽE ZUPANČIČ

Domače branje ali dum tempus...

Umberto Eco, zanj vedo vsi, ki so se v SR Sloveniji rodili po letu 1985, si je z nesmrtnim delom *Ime rože* že danes zaslužil slavo. Razumljivo je torej, da je fant s filigranskim zgodovinskim delom očaral tudi domače slaviste. Da pa je navdušenje tolikšno, da se je njegovo delo vrstilo na seznam domačega branja naših sedemnajstletnikov, prihodnjih tehnikov, ki se šolajo v Ljubljani, je seveda ravno tako nerodno, kot če bi fiziki dali za domače delo prešturirali dela Landaua in bi potem zahtevali od učencev razlago Einsteinove relativnostne teorije. Priznam, da je primerjava slaba. Sovjetski fizik se je vendarle trudil, da bi v čim preprostejšem jeziku predstavil nekaj z roba dojemljivega.

Razmišljam, katera vloga v tej knjigi zapletenih odnosov je tako navdušila. Če je bil to novic Adson, ki se je prvič in zadnjič približe srečal z žensko, bi to še razumel. Upam, da ne podcenjujem bralnih sposobnosti in erotičnih izkušenj današnje odrasčajoče mladine.

Zatorej sprašujem strokovnjake, ki poznajo Ecovo delo, adolescence in programe srednješolcev, da povedo, ali se morda vendarle ne motim, ko menim, da je obvezno branje tega dela bolj kazen kot spoznanje prijetnega v branju. Upam, da se bo kdo oglasil.

K ugotovitvi založnikov, da Slovenci presneto malo beremo, pa bi postregel z mislijo, izklesano v lesena vrata ene izmed celic pleterskega samostana – morda je Eco kakšno misel posnel tudi tukaj – *Dum tempus habemus operanom bonum*. N. S.

Johan H. Schönfeld: Diogenes, pero in čopič

Mladostniku moramo pomagati

Vzroki, zaradi katerih je šolske težave še težje reševati, so znani: obremenjenost učiteljev, veliki razredi in zato prešibko sodelovanje med učiteljem in učenecem, pomanjkanje denarja za izobraževanje in vzgojo idr.

Pri svetovno-informativnem delu z mladostniki sem spoznala prenekatero resnico, ki mi je bila prej, ko sem delala samo v razredu, še neznana. Pri pouku ni bilo časa, da bi prisluhnila potrebam in željam mladih ljudi, njihovi volji in seveda tudi osebnostnim stiskam.

Za skoraj vsako težavo, ki se pojavi v razredu, se skriva čustveni problem. Vsak učenec je drugačen, zato ravna v skladu s svojo osebnostjo in življenjsko izkušnjo. Za takšno ali drugačno učenčovo ravnanje je prav gotovo razlog, ki je za mladega človeka v tistem trenutku vsaj toliko tehten, kot je za nas utemeljen dokaz, da njegovo ravnanje ni pravilno.

Naša pomoč pa bo učinkovita le, če bomo razumeli vzroke učenčevega ravnanja. Neprimerne vedenje v razredu nima nič skupnega z učenčevim odporom do učitelja, povezano je s popolnoma drugimi življenjskimi dejavniki. Učitelji se odzivamo le na končne izide učenčevega vedenja.

Ko učenec prvič povzroči težave ali se z nami spre, bi se morali najprej vprašati, kaj je z njim narobe.

Če je učiteljev cilj nadzirati učenčeva agresivna čustva, mora takšna čustva obvladovati tudi sam.

Razumljivo je, da se učitelj nikoli ne more razumeti z vsemi učenci enako in dobro in da ni mogoče vseh voditi enako uspešno. Nasprotja med učitelji in učenci so vsakdanji pojav, tako kot niso nič nenavadnega spori na vseh področjih našega življenja.

Razred ne bi smel biti »bojišče z žrtvami«, res pa je, da ga učenci na žalost velikokrat tako občutijo.

Večina učiteljev ima rada inteligentne, dejavne in za njihov predmet navdušene učence. Drugim seveda ne bodo nikoli namenili posebne pozornosti, razen tedaj, ko začnejo takšni učenci – po svoje, s težavami opozarjati nase.

Ali spadamo med tiste učitelje, ki niso nikoli z nikomer in z ničimer zadovoljni?

Ne pozabimo, da se po storjenih prekrških noben učenec ne spremeni čez noč. Njegovo vedenje se spreminja počasi, za nas skoraj neopazno, za učenca pa hitro, z veliko truda. Spremembe učenčevega vedenja moramo začeti spremljati vedno že tedaj,

ko se je njegova preobrazba začela.

Ponavadi pričakujejo učitelji hitrejši vedenjske spremembe pri učenca, ki je začel v šolske težave nenadoma (na primer če učenca dalj časa ni v šolo, če neopravičeno manjka ves mesec ipd.). Šolarja, ki takšnih težav nima, ampak je že ves čas problematičen, smo se navadili in ga sprejeli takšnega, kakršen je. Pri osebnostno urejenem učenca pa že pri najmanjšem prekršku takoj pomislimo na vse disciplinske ukrepe. Ne pozabimo, da se bo moral učenec po daljšem neopravičenem izostajanju od pouka spet navaditi na šolsko disciplino in šolski ritem. Če smo mu to možnost ponudili, potem moramo razumeti, da si bo vzel še kakšno prosto uro ali dan in da to še ne pomeni, da se je vrnil na staro pot.

Kazni, ki jih izrekamo v šoli, da bi obvladovali disciplinske probleme, naj ustrezajo prekršku. Učenca kaznujemo za prekršek in ne zaradi značilnosti njegove osebnosti. Napak ravnanja, če mu še po kazni očitamo dejanja, ki jih je zagrešil, ali pa celo to, da slabo vpliva na druge.

Zavedajmo se svoje moči pa tudi tega, kako daleč smemo s svetovanjem posegati v učenčovo življenje in s tem tudi v življenje družine. Vživeti se moramo v vsakega učenca posebej, pa tudi v njegove starše, saj bo naš nasvet uspešen le, če ga bomo svetovancu ustrezno prenesli. Predvsem pa je treba v učencih in starših ustvariti zaupanje do šole kot ustanove in do ljudi, s katerimi prizadeti navezuje stike.

Vabilo staršem, naj se oglasijo v šoli, je največkrat zelo huda in boleča izkušnja. Omiliti jo je treba takoj, ko pridemo s starši v stik, saj sicer starši ne bodo sproščeni, dojemljivi za problem in ga potemtakem tudi ne bodo pomagali reševati. Za starša je neprijetna vsaka informacija o otroku, ki ni v skladu z njunim pričakovanjem o otroku. Ponavadi se je sramujejo, počutijo se krive za nastali položaj, so v zadregi ali pa razjezijo, s tem pa začeto reševanje dobesedno zatrejo.

Pravilen odnos šole do učenca, ki zaidejo v težave, odnos, ki temelji na strokovnem znanju pedagoških, psiholoških in socioloških ved, bo bistveno pripomogel k ustreznemu in učinkovitemu reševanju šolske problematike. S takšnim odnosom se bo spreminjala dinamika šole, ozračje v njej, zboljševali pa se bodo tudi učni in drugi uspehi.

ALENKA POTOČNIK LAUKO

Mi in starši Zbližajmo se!

Dolgo sem premišljevala, ali naj se oglasim. Nisem učiteljica, že deset let pa delam v šolski svetovalni službi kot socialna delavka. Vesela sem rubrike *Mi in starši*. Vesela zato, ker že leta razmišljam o občutljivi vezi, od katere je dostikrat odvisno, kako bo z otrokom v šoli. Če sta šola in družina usodna dejavnika razvoja za vsakega otroka, potem je zelo pomembno, kakšne kakovosti je povezava med njima. Otrokov odnos do šole se oblikuje po tem, kakšen odnos imajo do šole starši in drugi bližnji sorodniki. Kakovost vzgoje in izobraževanja pa je bolj odvisna od odnosa, ki ga ima otrok do šole, znanja in učitelja kot pa od kakovosti pouka. Odnos staršev in s tem otroka do šole moramo izboljševati v šoli. Pa ne zato, ker bi učitelji morali biti »nadjudje«, pa se ne jeziti, ne preveč veseliti, ne odklanjati, ne prepirati, ne delati napak in še vseh mogočih stvari, ki jih od njih pričakujejo družba, vodstva šol, kolegi, starši, učenci in še vsi presojevalci in ocenjevalci šolskega dela. Bolnik ne pove zdravniku, kako naj ga zdravi. Torej za boljše odnose, za večje razumevanje, za boljše komunikacijo je zmeraj odgovoren tisti, ki je bolj osebno ozaveščen. V šoli naj bi bil to učitelj, tako se pričakuje, tako bi bilo prav in tako najpogostejše tudi je; kljub temu da šole, ki izobražujejo za pedagoške poklice, pa tudi vse nadaljnje izobraževanje ob delu, ne dajejo dovolj znanja in privzgojijo premalo občutljivosti za medsebojne odnose.

Razmišljam o »receptih«, ki jih ponuja tovarišica Kunaverjeva v 17. številki *Prosvetnega delavca* letnika 1987 v rubriki *Mi in starši*. Cilj večine pogovorov s starši je »informacija« o otrokovih ocenah, o njegovem odnosu do sošolcev in učiteljev, o željah učitelja in šole... Pri tistih učencih, ki jih tovarišica Kunaverjeva izvzema zaradi takšnih ali drugačnih težav, ki jih imajo v šoli, pa je cilj pogovora pomoč otroku in s tem tudi učitelju. Cilj takih pogovorov je ustvarjanje takih možnosti v šoli in doma, da bo otrok dosegel čimveč in čim boljše glede na svoje sposobnosti. Večina staršev, s katerimi bi se pogovarjali tako »neposredno«, kot to predlaga tovarišica Kunaverjeva, najbrž ne bi več prišlo v šolo, ali pa vsaj ne več s pripravljenostjo za sodelovanje.

Staršem je namreč zmeraj povedano, da so oni »krivi« za otrokove težave. Ali je res večina staršev toliko osebno zrelih in ozaveščenih, da bodo prenesli naše obtoževanje (ki je lahko primerno ali pa ne), ali ne bodo največkrat delovali obrambni mehanizmi po načelu »vrni žogo«, pa bosta za vse kriva šola in učitelj. Tako nam bodo vse poti zaprte, možnosti za pomoč učenecem bodo postale zelo zelo majhne in cilj nedosegljiv.

Zbližajmo se! Razmislimo, ali smo v šoli naredili vse, da bi otroku dali možnosti, ki jih potrebuje za delo, ne le splošne, temveč tudi specifične, tudi tiste, ki kažejo, da otroka razumemo. Pogovorimo se o tem s starši, dogovorimo se za pomoč, poizvedimo, kako ravnajo z otrokom doma in nevsiljivo svetujemo drugačne vzgojne prijeme, drugačen odnos do otroka. Bolje spoznajmo starše in poskušajmo obzirno vplivati na oblikovanje boljših odnosov v družini, vodimo jih, da bodo tudi odnos do šole oblikovali bolj konstruktivno. Taka pot je dolga in težavnejša, prepričana pa sem, da lahko samo odprt dialog, samo postopno zblíževanje z obeh strani, s strani šole in s strani staršev, rodi uspeh.

BISERKA ESIH Osnovna šola Boris Vinter Zreče

Pojasnilo

Zahvaljujem se Biserki Esih za odziv na moj članek v *Prosvetnem delavcu* z dne 16. novembra lani. V njem sem povabila kolegice in kolege k prijateljski polemiki. V rubriki *Mi in starši*, ki smo jo dobili, bi bila to prijetna novost. Prav zato sem v svojem sestavku izbrala nekaj najbolj izstopajočih izkušenj s starši, da bi se o njih lahko malce pomenili. Danes, ko sem svoj članek še enkrat prebrala, sem uvidela, da sem svoje pogovore s starši zapisala zares malo preveč na kratko in odrezavo, zato je Esihova povsem upravičeno iz njih razumela, da sem pripisovala krivdo za težave otrok staršem. Zelo prav je torej, da je zapisala svoje pomisleke in mi tako omogočila pojasnilo, da sem se v navedenih pogovorih in v vseh drugih, ki sem jih kdaj imela s starši, zmeraj trudila, da bi mostove med šolo in starši kar najbolj trdno gradila in ne rušila. Tudi primeri, ki sem jih navedla v članku, zvenijo za starše obremenilno samo zato, ker sem jih pač tako na kratko zapisala, v resnici mi v tistih pogovorih ni bilo žal ne časa, ne besed, ne prijaznosti. Nikdar se doslej nisem s starši razšla tako, da ne bi spet hoteli priti v šolo.

Nekaj pa bi vendarle rada pripomnila k besedam Biserke Esihove glede na to, da dela v svetovalni službi. Menim, da smo učitelji in svetovalna služba na šoli včasih v zelo različnem položaju. Psihologi in sociologi sledijo svojemu temeljnemu cilju: pomagati otroku v težavah. Ponavadi se ukvarjajo z učenecem kot posameznikom, ta otrok pa je kot posameznik nekaj povsem drugega kot takrat, ko stopi v razred in postane tridesetina razreda. Tam je učiteljeva naloga: ves razred nekaj naučiti. Včasih mora v tej svoji nalogi učitelj posameznika podrežati skupnim ciljem.

Enako je s starši. V socialno službo prihajajo tisti, ki imajo take ali drugačne težave. Treba jih je rahločutno, previdno in prijazno pridobiti za sodelovanje s šolo. V razredu pa so starši vseh vrst. Zgodilo se mi je, na primer, da je neka mama brez dogovora z menoj prišla k razredni uri in začela razčističevati prepire med otroki. Naletela sem tudi na starše, ki so zagovarjali disciplinske postopke svojih otrok. Takih primerov sicer ni veliko, vendar je prav, da se o njih pogovorimo, saj če poznamo obe skrajnosti, bomo lažje našli sredino. Večno veljavni »recepti« seveda ne bomo izumili, eden pa je prav gotovo zanesljiv – vsaj jaz se ravnam na njem: v šoli poskušam misliti kot mama, ne kot učiteljica. Sama imam tri otroke in ob njihovem šolanju sem se marsičesa naučila. Če učitelj obravnava otroke in starše z mislijo »kaj če bi bil ta otrok moj?« je to, menim, najzanesljivejša pot do otroka in njegovih staršev.

Še enkrat hvala kolegici Esihovi za njeno opozorilo. Lep pozdrav njej in vsem drugim, ki bodo tako kot ona, sodelovali v naših pogovorih.

DUŠICA KUNAVER

Iz prakse za prakso

Kako uporabljamo mikroračunalnik pri proizvodno-tehničnem delu

Proizvodno-tehnično vzgojno-izobraževalno področje zajema pouk tehnične vzgoje, fakultativne predmete, tehnične interesne dejavnosti ter proizvodno in drugo družbenopotrebnostno delo.

Za uspešnost so poleg dobrega učitelja in mentorja potrebna tudi učna sredstva, pripomočki, sredstva izobraževalne tehnologije, h kateri spada tudi računalnik, in ergonomsko ter tehnično primerno urejeni prostori.

V svetu sta se uveljavili dve zasnovi vpeljevanja računalnikov v šole, in sicer: terminalska in mikroračunalniška.

Terminalska zasnova temelji na računalniku večje zmogljivosti, nanj je priključenih več terminalov, ki so porazdeljeni po posameznih razredih, specializiranih učilnicah, terminalski učilnici itn. Različica terminalske zasnove je ta, da se šola vključi v večje računalniško omrežje.

Druga, mikroračunalniška zasnova izhaja iz rabe mikroračunalnikov in se je razvila šele v zadnjih letih. Za to možnost imajo šole na voljo več osebnih računalnikov, npr. commodore, PC-IBM, apple, partner idr., ki lahko delujejo samostojno ali pa so s posebnimi modeli povezani v omrežje.

Obe zasnovi imata dobre in slabe lastnosti glede na pedagoške in tehnološke zahteve, mikroračunalniška zasnova pa ima to prednost, da je nakup opreme na prvi stopnji sorazmerno ugoden, šola pa lahko pozneje opremo postopno dopolnjuje, povezuje itn.

Dobro je tudi, da lahko mikroračunalniški sistem brez večjih težav prenašamo ali prevažamo iz razreda v razred in ga v kombinaciji s televizijskim projektorjem (ali pa z dvema oziroma štirim televizijskimi) uporabljamo v vseh delih učne ure.

Mikroračunalnik pri tehnični vzgoji

Mikroračunalnik kot učno sredstvo in pomagalo lahko uporabljamo na dva načina, in sicer: na vseh stopnjah makroartikulacije vzgojno-izobraževalnega procesa – od vpeljevanja prek dojemanja nove snovi do urjenja, ponavljanja in preverjanja.

Možnosti za uporabo računalnika na vseh stopnjah temeljijo na terminalski zasnovi uporabe računalnika in zahtevajo uporabo programiranih učnih enot, ki omogočajo individualizacijo, diferenciacijo in v nekaterih enotah tudi racionalizacijo pouka (npr. prikazovanje tehnične in tehnološke dokumentacije z izdelanimi računalniškimi programi, prikazovanje meril za ovrednotenje dela in izračun vrednosti izdelka idr.).

Za to možnost ne na voljo manj učnih ur. In še druga možnost: računalnik bomo raje uporabljali na posameznih artikulacijskih stopnjah (npr. pri uvajanju, dojemanju ali preverjanju itn.). Pri tem bosta računalniški postopek in izpeljava podprta z demonstracijami zgledov, naprav in orodij; z video posnetki dogodkov (npr. učni nastop, srečanje mladih tehnikov, izdelava projekta: čistilna naprava itn.).

Zavzemam se za to, da bi računalnik uporabljali, vendar različno pogosto in pri posameznih zvrsteh dela. Pri delovni nalogi lahko uporabimo računalnik na posameznih stopnjah ustvarjalnega delovnega ciklusa, posebno pri prikazovanju tehnične dokumentacije pri računalniško podprtem načrtovanju in izdelavi funkcionalnega izdelka, ki ima v materialni proizvodnji oznako CAE (Computer Aided Engineering – računalniško podprta izdelava strojev).

Pri konstrukcijski nalogi, kjer imamo dve možnosti – konstruiranje uporabnega izdelka in konstruiranje s sestavljanjki – menim, da lahko računalnik uporabimo v uvodnem delu s podarjeno motivacijo in na stopnji pridobivanja znanja; pri tem lahko prikažemo računalniške simulacije v alfanumerični obliki in v grafični kombinaciji.

Pri konstruiranju s sestavljanjki lahko prikažemo prestavna razmerja grafično in z izračuni. Posebno pomembne so zbirke Fischer-Technik Computing – pri teh je zgrajeni model računalniško voden. Tako učenci spoznajo, da sta CAD (Computer Aided Design – računalniško podprto konstruiranje) in CAM (Computer Aided Manufacturing – računalniško podprta izdelava) sestavna elementa CAE.

Pri razstavljanju, razčlenitvi in sestavljanju tehničnih predmetov uporabimo računalnik pri dojemanju nove snovi z računalniško grafiko – dinamična slika (dvodimenzionalna in trodimenzionalna).

Kadar preskušamo tehnološke lastnosti, lahko uporabljamo računalnik za sestavo datoteke učnih listov, gradiva za preskus – eksperiment (pomoč pri iskanju pribora – priprava poskusov po sistemu miniaturne paletizacije) ter pri spremljanju in obdelavi preskusov tehnoloških lastnosti gradiva.

Pri projektni nalogi je po strokovni presoji uporaba računalnika še prav posebno primerna:

- pri pripravi za pouk (prikaz učnih enot, nalog in operativnih izobraževalnih, vzgojnih in psihomotoričnih ciljev, prikaz tehnične in tehnološke dokumentacije, potek proizvodnega dela in njegov konec z izračunom cene za izdelek);

- pri izpeljavi posameznih učnih enot (prikaz enot, računalniška grafika, spoznavanje zakonitosti računalniške grafike, računalniško podprto načrtovanje in izdelava);

- pri ugotavljanju, spremljanju in ocenjevanju sposobnosti učencev (gibalne, čutno zaznavne in višje spoznavne ali intelektualne).

Računalnik pri posameznih sestavinah proizvodno-tehničnega vzgojno-izobraževalnega področja

Pri interesnih tehničnih dejavnostih uporabljamo računalnik podobno kot pri pouku; veliko uporabljamo računalniško grafiko, programirane učne enote, metodo reševanja problemov, datoteko gradiva za eksperimentiranje, računalniške simulacije in motivacijske sestavine (programi, igre, kvizi idr.).

Nadrobno vsebino o interesni računalniški dejavnosti lahko poiščete v knjigi mag. Ivana Gerliča Računalništvo v interesnih dejavnostih osnovne šole, ki jo je izdala lani Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije. Pri fakultativnih proizvodno-tehničnih predmetih uporabljamo računalnik enako kot pri rednem pouku, uporabljamo pa ga tudi pri proizvodnem in drugem družbenopotrebnem delu zato, ker ga je mogoče prenašati.

AMAND PAPOTNIK

Matematika – zakaj toliko strahu in težav

Strokovne skupine učiteljev vseh stopenj lahko zboljšajo pouk matematike

Matematika je bila zaradi svoje zahtevnosti že od nekdaj predmet, ki je zbuja strah. Strokovne analize in raziskave pa so pokazale, da je pomemben vzrok neuspehov prav v načinu dela posameznega učitelja. Vemo, da ni dovolj samo obvladovanje učnega predmeta, temveč je potrebna tudi temeljita učiteljeva pedagoško-psihološka usposobljenost, znanje didaktike in specialne metodike. Vsa ta področja znanja so »živa« – spreminjajo se, razvijajo in aktualizirajo časa primerno. Zato je nujno, da sledimo sodobni pedagoški teoriji in praksi. Treba se je kar naprej zivljati v učenca in se neprenehoma učiti, kako poučevati in kako organizirati pouk, da bodo učenci sami spoznavali, ugotavljali in sklepali. Tu gre za razvoj in kombinacijo receptivnega, reproduktivnega in produktivnega mišljenja. Težišče naj bi bilo na produktivnem mišljenju, ki ga pri učencih dosežemo tako, da jih znova in znova postavljamo pred probleme.

Če poznamo razvoj mišljenja pri učencih, individualne razlike v načinu posameznikovega dojemanja in tem zahtevam priroji pouk, smo že na poti k bolj kakovostnim oblikam dela.

In kaj še lahko naredimo učitelji?

Učitelji osnovnih in srednjih šol in fakultet bi se morali povezati v strokovne skupine. Tako sodelovanje in povezovanje bi prav gotovo prineslo veliko do-

brga. V prvi vrsti bi bili drug do drugega strpni. Zmenjali bi si strokovno znanje in izkušnje. Predstavili bi vsak svoje delo z mladino na določeni stopnji. To bi bila odlična priložnost, da bi spoznali (ne samo teoretično) psihofizični razvoj (stopnje tega razvoja, zastoje, hitre skoke in kakovostne spremembe, individualne posebnosti in razločke med osnovnošolci, dijaki in študenti). Strokovne skupine osnovnošolskih, srednješolskih in visokošolskih učiteljev, pedagogov in psihologov bi prav gotovo pripomogle h koronitnim pozitivnim spremembam v pouku matematike na vseh ravneh. Tako bi bili prehodi iz nižjega razreda v višjega, iz razredne na predmetno stopnjo, iz osnovne šole v srednjo in iz srednje šole na fakulteto veliko lažji, brez psihičnih pretresov. Ta ugotovitev ne velja samo za matematiko. Takšne povezave bi morale nastati povsod, pri vseh predmetih. Tudi znotraj osnovne in srednje šole bi morale biti vertikalne in horizontalne povezave med učitelji posameznih predmetov močnejše, s konkretnimi naloga in cilji. Skrbno in načrtovano vodenje bi pripomoglo, da bi si mlad človek pridobil kakovostno znanje, se naučil samostojno delati in raziskovati.

Učni listi – dobra in zanimiva pot do kakovostnega znanja

Reševanje različnih nalog daje učencu širino in globino v razu-

mevanju in dojemanju matematičnih in tudi drugih naravoslovnih problemov. Učitelji se zavajajo, da je za dejavno, trajno znanje treba reševati preproste in zapletene naloge. Sestavljanje jih po programu, na podlagi resničnega znanja učencev in posameznikov po didaktičnih načelih. Kaj to pomeni? Poleg predpisanih nalog, ki so v delovnih zvezkih ali v učbenikih, rešujejo učenci naloge na učnih listih. To niso preskusi (testi) znanja, za katere vemo, da jih sestavlja skupina strokovnjakov, pa tudi ne naloge objektivnega tipa, ki jih sestavljajo učitelji. Učni listi vsebujejo različne naloge, ki jih sestavljamo zato, da bi učenci matematiko razumeli, doumeli, uredili, utrdili, poglobili in razširili znanje. Prednost učnih listov je v tem, da lahko naloge diferenciramo za sposobne, povprečne in manj sposobne. Tako lahko sestavljamo naloge po težavnostnih stopnjah za vse učence ali pa za diferencirane skupine. Računi so sestavljeni tako, da učenca skrbno vodijo od »enosmernega mišljenja« k razvejenim miselnim potem (strokovno bi to lahko primerjali s konvergentnim in divergentnim mišljenjem), na koncu lista pa vse te naloge nekoliko »pomešamo«, da zaradi »preklapljanja« miselnih poti zadostimo vsem didaktičnim načelom.

Načeli sistematičnosti in ekonomičnosti še posebno pomembni

Matematika, strogo sistematična veda zahteva seveda tudi sistematično zasnovan pouk (Diesterwegova načela: od znanega k neznanemu, itn.). Pri tem je treba upoštevati tudi načelo ekonomičnosti, ki nam pove, kako bomo v čim krajšem času in s čim manjšimi učnimi sredstvi dosegli čim boljše uspehe. Za to so zelo primerni učni listi. Učenci imajo naloge že napisane, tako da ni treba zgubljati časa in moči s prepisovanjem. Med reševanjem so ves čas miselno dejavni. Zanimivi so tudi časovni podatki. Tu mislimo na naloge, ki so za vse učence enake. Hitri in bistri učenci potrebujejo za reševanje nalog na listu do 15 minut, povprečni 20 do 30, manj sposobni in tudi počasni pa potrebujejo 45 minut in več. Če so učni listi diferencirani za sposobne, povprečne in manj sposobne, se te časovne razlike skoraj izenačijo. To je zanimiv podatek, ki kaže, kako pomembne so diferencirane naloge in individualno obravnavanje učencev. Tako tudi manj sposobni učenci doživljajo uspehe.

Nekateri pedagogi pa tudi drugi strokovnjaki niso preveč

naklonjeni učnim listom. Mnogi učitelji praktiki pa si sodobni pouk težko predstavljajo brez skrbno sestavljenih nalog pa tudi iz drugih virov preslikanih skic in informacij in slik. Seveda se zavedamo, da prinašajo učni listi tudi pomanjkljivosti. Zato imamo zvezke, v katere pišemo, načrtujemo – pri tem moramo biti natančni, pomembno pa je tudi, da je zvezek estetsko urejen. In matematičnega zvezka razbremenimo tudi metodično pot, ki jo je ubral učitelj pri nekem novem problemu.

Prav je, da tudi starše seznanimo s pomenom in z namenom učnih listov. Tako se bomo ogibali neprenehnemu kritiziranju, češ da naša šola kar naprej učenca obremenjuje z besedili.

Prednost učnih listov je tudi v tem, da ob razvijanju nove učne snovi takoj vidimo, kako so učenci snov dojemali. Na novo pridobljeno znanje preverjamo na pripravljenih nalogah. Tako dobimo vrnitveno informacijo – učenci pokažejo nam pa tudi sebi, kako so snov razumeli, pa tudi učitelji se preverjamo, kako nam je uspelo učence pripeljati do zastavljenih ciljev. Če je obojestranska informacija dobra, je to najboljša motivacija za skupno in nadaljnje delo.

Učne liste lahko uporabimo tudi pri preverjanju znanja širših tematskih področij. Preden pišemo preskus znanja, se nanj temeljito pripravimo! S takim delom bomo zbudili veselje do predmeta, učenci se »kontrolirajo« bodo bali, ampak bodo težko čakali, da pokažejo, kar znajo, da se bo njihovo delo potrdilo.

Pri pregledovanju nalog je pomembno tudi to, da smo pozorni na napake. Če se učenec pri enakih računih zmoti enkrat ali dvakrat, je to znak, da je površen in nepazljiv. Če je narobe ves kupček, pa to pomeni, da teh računov ne zna. Prav tako je pri različnih besedilnih nalogah učence, ki nekaterih nalog ne znajo, zapišemo na poseben listič, kajti ti potrebujejo takojšnjo individualno pomoč, dodatno razlago s pomočjo didaktičnega gradiva. Tako sproti rešujemo učne težave in se izognemo vrzelim, ki so pri matematiki lahko usodne, saj je to veda, ki gradi na znanju prejšnje snovi.

Učitelj, ki govori, da njegov učenci »nič ne znajo«, se izda, da sam premalo zna.

Prav je, da si učitelji medsebojno pomagamo. Povežimo se v »iskateljske« skupine – starejši s bogatimi izkušnjami, mlajši s svežimi teoretičnimi izsledki. Združitev obojega bo prinesla uspešno ustvarjalno delo in sodelovanje, našim učencem pa boljše znanje in razpoloženje.

DARJA INTIHAR

France Gruden: Temni grom, 1987, akril na platnu

Umetnikova dela si lahko ogledate na razstavi v Mali galeriji in v Bežigradski galeriji v Ljubljani

Da bi odkrili nadarjene otroke, zadošča, da vanje verujemo in jih hočemo odkrivati.

(M. D. Jenkins, ameriški raziskovalec nadarjenosti)

Niž ni bolj neenakega, kot je enaka obravnava neenakih.

(Paul F. Brandwein, ameriški psiholog)

Natančno poznamo nahajališča vseh mogočih surovin... toda o velikosti in naravi našega zaklada duhovnih surovin – to so nadarjenosti – pa vemo še sramotno malo; pa vendar ta vednost ni nič manj pomembna kot materialni pripomočki.

(William Stern, nemški psiholog, 1916)

Šola, naklonjena k otroku, ne more biti brez igre, ker je to temeljna potreba otrok. Otrokom moramo omogočiti igro med prostim časom in pomembno je, da so šolski prostori urejeni tako, da omogočajo otrokom igranje. Organizirano vzgojno-izobraževalno delo, predvsem pouk, mora vsebovati igro, ker predvsem z njo postane pouk primeren za otroke. Hkrati postane pouk učinkovitejši in otroci ustrezno zadovoljijo svojim potrebam po dejavnostih. Na začetku šolanja je to še najnujnejše. Igra pri pouku odpira nove možnosti, ki pa jih še nismo dovolj dognali.

(Iz knjige Ladislava Bognarja: Igra pri pouku na začetku šolanja)

Nova oprema komaj zadošča

Srednja šola za računalništvo iz Ljubljane je pred dnevi predstavila svojo najnovejšo izobraževalno opremo. Le redke šole se lahko pohvalijo s podobno, vendar pa je to za šolo, ki vzgaja in izobražuje strokovnjake za računalništvo, komaj dovolj.

Zal se obeti o gradnji prizidka k šoli odmikajo v prihodnje srednjeročno obdobje. Tam naj bi imela Iskra Delta svoje izobraževalno središče, s tem bi pa tudi srednješolci imeli precej več možnosti za razvijanje znanja. Predlog opremljanja šole predvideva 45 do 50 računalniških mest za učence, obsega posebne računalnike (Partner, Sokol, Dialog), terminale vezane na večje računalniško središče in terminale, vezane na delovne organizacije; bolje se nameravajo oskrbeti z merilno opremo, letos pa je v ospredju projekt robotike (del opreme je že na šoli), pri katerem sodeluje tudi Zavod SRS za šolstvo.

Za zdaj imajo na šoli računalniško učilnico, za katero je prispevalo Gorenje, tozdr Računalniška oprema osem računalnikov po polovični ceni. Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije pa je opremila posebno računalniško učilnico s dvema računalnikoma Sokol II, s šestimi Sokol I in z eposnovim tiskalnikom, sami pa so dokupili še računalnik Geppard II in dva tiskalnika.

S pomočjo Emone tozdr Globus so nabavili tudi video opremo; najnovejša pridobitev je kamkorder Hitachi. Na šoli uspešno deluje video sekcija, na povemo, da so med drugim posneli tudi celotni letošnji sejem elektronike, posamezne posnetke pa zdaj koristno uporabljajo pri pouku.

Velika pridobitev za šolo je tudi fotokopirni in razmnoževalni stroj Nashua, ki kopira in razmnožuje tudi presojnice. L. L.

Mladi tehniki se pripravljajo na 12. republiško srečanje

delo
šola

V šolskem letu 1987/88 bo potekalo 12. republiško srečanje mladih tehnikov, ki bo povezovalo republiška, predšolska, občinska, regionalna in končno republiška tekmovanja. Na podlagi dobrih izkušenj iz prejšnjega letnega srečanja ter racionalne in empirične evalvacije

smo pripravili Program in pravila za 12. republiško srečanje, ki ga bodo prejele vse osnovne šole v mesecu decembru 1987.

Kot lani je tudi letos osrednje vodilo: Mladi tehniki raziskujejo in ustvarjajo.

S tem naslovom želimo poudariti raziskovalno dejavnost v posameznih kroških klubov mladih tehnikov ter ustvarjalno-proizvodno dejavnost, ki je zasnovana

na uresničevanju raziskovalnih izsledkov (model, maketa, shema, projekt, tehnološka sestavljanka, konstrukcijska sestavljanka, idejna rešitev, računalniški program idr.).

Program je sestavljen iz šestih področij, in sicer: raziskovalna naloga (vezana na enoto srečanja: Mladi tehniki raziskujejo in ustvarjajo). Poudarek je na zbiranju, iskanju, razčlenjevanju in ugotavljanju porabnikov energije doma, šole, tovarn idr. ter na izdelavi modela naprave, ki bi prikazala, kako je mogoče varčevati z energijo. Ob tem bodo opravili meritve in preskuse.

Razpisi tehničnih nalog se nanašajo na predstavitev in zagovor elektronskih naprav Iskribernetiki. Pri tem gre za izvirnost tehnične rešitve elektronske naprave, ki ji morajo priložiti dokumentacijo (risbe, meritve, ugotovitve) ter se izkazati pri zagovoru.

Nadalje je v sklopu razpisov tudi zagovor uporabljenih računalniških programov, vezanih na tehnično vzgojo.

Ta del programa je izredno zanimiv in privlačen. Vsako leto se pojavijo nove zamisli, izvirne rešitve in dokaj zahtevni programi, ki jih nameravamo poslati tudi šolam, da jih bodo uporabljale. Sledi predstavitev učil, učnih pripomočkov in naprav za izvajanje množičnih poskusov, vaj učencev in preskušanje gradiva (les, papir, kovina, plastika).

V tem delu sledimo zahtevam po množičnih eksperimentalnih vajah, pripomočke za to pa lahko izdelajo učitelji – mentorji in učenci. S tem bogatimo zalogo učil, ki jih učitelji lahko uporabljajo pri svojem vzgojno-izobraževalnem delu.

Mladi tehniki se pomerijo tudi v tekmovalnih panogah, spoznavajo proizvodni proces v organizaciji materialne proizvodnje in sestavljajo konstrukcije zbirke FISCHER-TECHNIK U-T1 in U-T2. Gradnja je podprta z ogledom proizvodnega procesa, sledi konstruiranje npr. stroja, trans-

portne naprave, tekočega traku idr.

Izdelava izdelka iz lesa za dom z uporabo električnega orodja KLIP-KLAP je že tradicionalna, prav tako tudi modeli avtomobilov na električni pogon, rakete, modelarski deltoidni zmagi, letala, ladijski modeli, izdelava elektronske naprave z zbirko Dobro jutro, elektronika, tekmovanje v ljubiteljskem radiogoniometričnem tekmovanju mladih tehnikov v obrambi in zaščiti in izdelava maket z zbirko Lesko-modelar.

Tudi pri tem delu je očiten kakovosten napredek, ki se kaže v razvoju zamisli, tehniki, tehnologiji in v znanju in spretnosti pri tekmovanju z izdelki.

V panogi z naslovom Nove dejavnosti je mogoče prikazati proizvodno-tehnične ali znanstveno-tehnične dejavnosti, ki sicer ne spadajo med razpisane, a so jih klubi mladih tehnikov razvili kot novo – posebno interesno dejavnost.

Vsa srečanja morajo prikazati tudi širšo tehniško ustvarjalnost z razstavami, vse izdelke, predstavljene na njih, je treba pregledati, ovrednotiti in primerne nagraditi.

Srečanja imajo tudi to posebno, da se lahko mladi izkažejo pri razpisih. Letos imamo Električno ročno orodje Iskra, ZOTKS – za najboljši strojni dodatek računalniku in razpis ZOTK – za najboljši izdelek učiteljev tehnične vzgoje.

Posebej je objavljen razpis za najboljšo diplomsko nalogo diplomantov tehnične vzgoje, ki ga razpisuje Pedagoška fakulteta Maribor.

Svet za tehnično vzgojo pri Zvezi organizacij za tehnično kulturo Slovenije je sprejel operativni načrt dejavnosti, ki naj bi jih spodbujali; v njem je zajeta organizacija seminarjev za učitelje, mentorje, svetovalno delo po področjih in inštruktaža v zvezi z učinkovitimi pripravami po Programu in pozicijah za 12. republiško srečanje.

AMAND PAPOTNIK

Stanko Šimenc novi direktor in glavni urednik Prosvetnega delavca

Z letošnjim letom je dobil Prosvetni delavec novega direktorja in glavnega urednika; ta dela in naloge opravlja od 1. januarja mag. Stanko Šimenc, ki ste ga že do nedavnega srečevali kot pedagoškega svetovalca, zaposlenega na Zavodu SR Slovenije za šolstvo, mnogi pa ga najbrž poznate z njegovih prejšnjih službenih mest: s Srednje tekstilne in obutvene šole v Kranju, kjer je bil, po končani diplomski na Filozofski fakulteti v Ljubljani – na slavistiki, najprej učitelj slovenskega jezika in književnosti, nato pomočnik ravnatelja in nazadnje ravnatelj.

Pedagoško delo pa je le eno od področij njegove dejavnosti. Že kot študent se je ukvarjal z znanstvenoraziskovalnim delom, leta 1979 pa je končal podiplomski študij iz novejši slovenske književnosti. Pregled njegove bibliografije kaže, da je objavil več kot 200 enot – knjig, skript, urejal je knjige, pisal članke in eseje ter prevajal. To so prispevki in dela iz slovenske, hrvaške, srbske in makedonske književnosti, posebno poglobljeno pa se je ukvarjal s filmsko kulturo in zgodovino.

Vse to pa pomeni, da se Prosvetnemu delavcu obeta vsebinsko dobro leto.

Z referati je nastopal na simpozijih, bil je član literarnih in filmskih žirij, kot pisec gesel pa sodeluje tudi v Enciklopediji Slovenije.

Je soavtor v berilih za 7. razred osnovne šole in za 1. letnik srednjega usmerjenega izobraževanja, lani pa je izšlo njegovo Sporočanje za vsakdanjo rabo – priročnik za uradno, poslovno in zasebno dopisovanje. Doslej je prejel dve nagradi: leta 1959 študentsko Prešernovo nagrado in leta 1967 Prešernovo nagrado za publicistično dejavnost, ki jo podeljuje Skupščina občine Kranj.

Zasnova nadaljnega razvoja Prosvetnega delavca, ki jo je predložil, kaže, da dobro pozna pedagoški tisk in pomeni sprotne, temeljite in korektne informacije, da ima posluh za aktualna dogajanja in težave, ki nastajajo v družbi in med ljudmi, pa tudi smisel za živ, neuradniški jezik ter kritično besedo, ki, kot pravi, »čeprav ostra, ne sme biti razdiralna, ampak graditeljska«.

Vse to pa pomeni, da se Prosvetnemu delavcu obeta vsebinsko dobro leto.

OMIZJE O DVOJEZIČNEM ŠOLSTVU NA KOROŠKEM

Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije organizira v četrtek, 14. januarja 1988, ob 15. uri na Filozofski fakulteti (soba 526/V) omizje o perečih vprašanjih dvojezičnega šolstva na avstrijskem Koroškem.

Sodelovali bodo predstavniki Univerze v Celovcu, Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu in Združenje dvojezičnih učiteljev na Koroškem, predstavniki Filozofske fakultete v Ljubljani in drugi strokovnjaki za manjšinska vprašanja.

Z razpravo ob omizju se Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije pridružuje koroškim Slovincem in vsem demokratičnim silam, ki po načelih sodobne pedagogike in sožitja zagovarjajo obstoj skupne dvojezične šole.

Škofjeloški vrtci praznujejo

Delavci vzgojno-varstvene organizacije Škofja Loka praznujejo te dni štiridesetletnico pedagoške vzgoje. Osmega januarja so imeli uvodno svečanost, dan kasneje pa so v galeriji loškega gradu razstavili otroške trganke. Pripravili bodo tudi razstavo svojega delavca, slikarja samouka, Jureta Marguča. Ob jubileju, s katerim se ponašajo le malo katere občine, se bo do osemnajstega februarja izvrstilo še omizje Otroci v današnjem času (pripravlja ga urednica mladinskih oddaj RTV Ljubljana Katarina Lavš), športni dan na snegu Igre brez meja, lutkovne igrice

in koncert pevskega zbora vzgojno-varstvene organizacije z gosti. Za petega februarja načrtujejo slavnostno sejo, kjer bodo podelili priznanja, in tovariško srečanje.

Praznično pa bo tudi v posameznih vrtcih (pripravili bodo manjše razstave in nastope, seje svetov staršev, predavanja za starše in delavce), posebno še v vzgojno-varstveni enoti Čebeličeva, ki te dni praznuje 25-letnico obstoja.

Vzgojno-varstvena organizacija Škofja Loka bo izdala tudi brošuro o razvoju predšolske dejavnosti in o njenem delovanju.

gojenci brezplačno stanovanje in prehrano v internatu, brezplačen šolski pribor ter civilno in delovno obleko. Za svoje potrebe prejemajo tudi žepnino in povračilo potnih stroškov ob poletnih in polletnih počitnicah. Po končanem šolanju morajo ostati v službi v JLA toliko časa, kot določa Zakon o službovanju v oboroženih silah.

Razpis traja do konca letošnjega marca, le za šolo za strokovne delavce v vojaško-tehniških poklicih v Zagrebu do prvega junija. Vsi, ki se želijo prijaviti na razpis, naj se zgledajo pri občinskem upravnem organu za ljudsko obrambo v občini, kjer imajo stalno prebivališče – tam bodo dobili tudi vsa pojasnila.

Podrobnejše informacije o vsem, kar vas še zanima o šolanju za vojaške poklice, pa so na voljo tudi na Republiškem sekretariatu za ljudsko obrambo SR Slovenije (telefon 061 223-112), na Splošni srednji vojaški šoli Franc Rozman Stane v Ljubljani (061 319-761), pri Upravnem organu za ljudsko obrambo v občini in na skupnosti za zaposlovanje.

Šolska televizija med počitnicami

Med počitnicami, kak teden pred in potem, šolska televizija doslej ni oddajala. Zdaj je odmev na naše oddaje že tolikšen – zelo veliko je tudi nučnih prošelj – da nam pride čas, v katerem nismo utrdili programa, zelo zelo prav. Iz Žalca so nas prosili, da bi njihovo akcijo o aidsu podprli z oddajami, zato smo le-te uvrstili v program v začetku januarja. Pedagoški svetovalci Zavoda SRS za šolstvo so prosili, naj uvrstimo v program oddaje o robotiki, strokovnjaki za poklicno usmerjanje pa so želeli nekaj oddaj s svojega področja. In tako so se znašli na sporedu še računalništvo in oddaje o psihologiji mladostnika.

DOKUMENTARNI PROGRAM ŠOLSKA TELEVIZIJA

Dodatek k letnemu programu šolske televizije

		Traja
Četrtek, 7. januarja		
Poklicno usmerjanje:	Poklici v računalništvu	29'20"
Orodja prihodnosti:	Procesno računalništvo	28'45"
Torek, 12. januarja		
Poklicno usmerjanje:	Poklici v orodjarstvu	27'40"
Orodja prihodnosti:	Poslovno računalništvo	27'40"
Zdravstvena vzgoja:	– Ne umrite za nevednostjo (AIDS). 1. oddaja	18'05"
	– Ne umrite za nevednostjo (AIDS). 2. oddaja	26'11"
Četrtek, 14. januarja		
Zdravstvena vzgoja:	AIDS	29'36"
Orodja prihodnosti:	Umetna inteligenca in ekspertni sistemi	28'10"
Torek, 9. februarja		
Poklicno usmerjanje:	– Poklici v zdravstvu	29'04"
	– Poklici v kemiji	30'43"
Orodja prihodnosti:	– Kje so jugoslovanski roboti	
	– Tovarne brez ljudi tudi pri nas	
Četrtek, 11. februarja		
Poklicno usmerjanje:	– Poklici v živilski industriji	27'
	– Poklici v lesarstvu	29'40"
Torek, 16. februarja		
Poklicno usmerjanje:	– Poklici v metalurgiji	31'40"
	– Poklici v tekstilni industriji	30'10"
	– Poklici v papirni industriji	28'50"
Četrtek, 18. februarja		
Poklicno usmerjanje:	– Miličnik	29'
	– Poklic dimnikarja	12'40"
	– Na poti k odraslosti	30'35"
Psihologija: Mladostnik		
Torek, 23. februarja		
Poklicno usmerjanje:	– Poklici v kovinarstvu in strojništvu	30'05"
	– Poklici v gostinstvu in turizmu	29'55"
	– V zagati	23'27"
Psihologija: Mladostnik		
Četrtek, 25. februarja		
Poklicno usmerjanje:	Miličnik kadet	29'
Psihologija: Mladostnik	– del družbe	31'18"

Vpisujejo se torej lahko v že omenjeno šolo, poleg te pa še v prvi, drugi ali tretji razred Letalske splošne srednje vojaške šole Maršal Tito v Mostarju. Splošne srednje vojaške šole Bratstvo – enotnost v Beogradu in Splošne srednje vojaške šole Lola-Ribar v Zagrebu.

V prvi in tretji razred vpisujejo na Srednji vojaški šoli kopenske vojske v Sarajevu (smeri: pehotna, artilerija, oklepno – mehaničar, inženirstvo, zveze, atomsko-biološko-kemična obramba, elektronsko izvidovanje in protielektronsko dejstvojanje), Tehniški srednji vojaški šoli kopenske vojske v Zagrebu (strojništvo, elektrotehniška in prometna smer), Srednji vojaški šoli vojnega letalstva in protielektronske obrambe v Rajlovcu (letalsko-tehniška, protiletalska obramba, letalstvo, zračno opazovanje in javljanje, elektronsko izvidovanje in protielektronska dejstva), Mornariški srednji vojaški šoli v Splitu (pomorska in tehniška smer), Intendantski srednji vojaški šoli v Sarajevu, Sanitetni srednji vojaški šoli v Novem Sadu (farmacevtska smer in medicinska – samo v prvi razred) in Glasbeni srednji vojaški šoli v Sarajevu.

Tehniška šola vojaških usmeritev v Zagrebu sprejema v tretji razred za mehanike pehotne ali artilerijske obozornitve, radiorelejne naprave, elektroenergetske naprave in opreme ali električne instalacije in naprave na motornih vozilih; prav tako pa je možen vpis v tretji razred na Vojaški šoli za strokovne delavce vojnega letalstva in protiletalske obrambe v Rajlovcu (za poklic letalskega mehanika, orožarja, kleparja, tapetnika in radarskega mehanika).

Učenci Letalske splošne srednje vojaške šole Maršal Tito v Mostarju morajo med šolanjem ob rednem programu leteti tudi z jadralnimi in motornimi letali z dvojnimi komandami po programu jadrana-letenja (seveda po poprejšnjem padalskem treningu s skoki). Po končani šoli nadaljujejo študij na Letalski vojaški akademiji, učenci Splošnih srednjih vojaških šol pa študij na eni od vojaških akademij (pri izbiri študija upoštevajo svoja nagajanja in potrebe službe). Gojenci srednjih vojaških šol rodov in služb so po končanem šolanju sprejeti v vojaško službo in dobe čin vodnika ustreznega rodu ali službe, gojenci Glasbene srednje vojaške šole pa so uvrščeni v IX. razred vojaškega uslužbenca.

Učenci šole za strokovne delavce v vojaških poklicih in šole vojaških usmeritev gredo po končanem šolanju služiti vojaški rok, potem pa jih sprejmejo v službo v enote – ustanove, za katere so se šolali. Pridobijo si naziv strokovnega delavca IV. stopnje za določeno specialnost in status civilne osebe v službi v JLA ter vse pravice in obveznosti, ki se na to navezujejo.

Šolanje na vseh naštetih šolah se začne prvega septembra letos. Med šolanjem imajo vsi učenci in

Na podlagi 126. člena Zakona o notranjih zadevah SR Slovenije (Ur. list SR Slovenije, št. 28/80) in 26. člena Statuta izobraževalnega centra organov za notranje zadeve (št. 11/9-81, z dne 15. 7. 1981) in po poprejšnjem mnenju republiškega sekretarja

SVET IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA ORGANOV ZA NOTRANJE ZADEVE razpisuje

VPIS UČENCEV V KADETSKO ŠOLO ZA MILIČNIKE ZA ŠOLSKO LETO 1988/89

Na razpis se lahko prijavijo moški, državljani SFRJ, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da so uspešno končali osnovno šolo
- da niso starejši od 17 let
- da so telesno in duševno zdravi
- da obvladajo slovenski jezik
- da jim ni bil s pravomočno sodno odločbo izrečen vzgojni ukrep ter da niso v kazenskem postopku.

V kadetsko šolo za miličnike bo sprejetih 240 učencev.

V šoli se izvaja vzgojno-izobraževalni program v srednjem izobraževanju za pridobitev strokovne izobrazbe V. stopnje zahtevnosti za opravljanje del in nalog miličnika.

Izobraževanje za poklic traja štiri leta in se začne 1. septembra 1988. V tem času učenec odsluži vojaški rok, ki mu je priznan potem, ko opravi dela in naloge miličnika najmanj dve leti.

Po končanem šolanju mora učenec delati v organih za notranje zadeve najmanj dvakrat toliko časa, kolikor traja šolanje.

Med šolanjem živi učenec v domu za učence in ima pravico do brezplačnega stanovanja in hrane, uniforme, učnih pripomočkov, do preventivnega zdravstvenega varstva in do denarnega zneska za osebne potrebe.

Starši oziroma zakoniti zastopnik in učenec sklenejo z republiškim sekretariatom za notranje zadeve pogodbo o šolanju.

Kandidati naj se prijavijo na razpis najkasneje do 31. 3. 1988 na najbližji postaji ali oddelku milice.

- Prijavo za vpis na obrazcu 1.20 morajo obvezno podpisati starši oziroma zakoniti zastopnik, to je hkrati dokazilo o njihovem dovoljenju za vpis.

- Priložiti je treba spričevalo o uspešno končani osnovni šoli; kandidati, ki še obiskujejo osmi razred OŠ, naj predložijo spričevalo sedmega in spričevalo 1. polletja 8. razreda; spričevalo o končani osnovni šoli pa naj pošljejo do 20. 6. 1988.

- Priložiti morajo pisno mnenje šole, v kateri so se zadnje leto šolali ter izpisek iz rojstne matične knjige.

Kandidati, ki bodo izpolnjevali vse navedene pogoje, bodo vabljeni na zdravniški pregled, preskus psihofizičnih zmogljivosti in preskus znanja slovenskega jezika.

Po pravilniku o razpisu za vpis in izvedbo vpisa v srednjem izobraževanju (Ur. l. SRS, št. 5/81, člen 8) morajo druge srednje šole zaradi daljšega postopka pri sprejemu v Kadetsko šolo za miličnike, prijave kandidatov, ki so bili na sprejemnih izpitih za KŠM neuspešni, sprejeti do 1. junija. Tiste šole, ki so uvedle omejitve vpisa, pa tudi po tem roku.

Pri sprejemu v kadetsko šolo za miličnike bodo imeli prednost kandidati z boljšim učnim uspehom in tisti, ki bodo uspešnejši pri preskusu znanja.

O izidu sprejema bodo kandidati sproti obveščeni, najkasneje pa do 20. 6. 1988.

Vsa pojasnila dajejo:

1. Kadetska šola za miličnike, Rocenska št. 56, Ljubljana-Šmartno, telefon (061) 59-666,
2. osnovne šole in
3. vse postaje in oddelki milice

SVET IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA ORGANOV ZA NOTRANJE ZADEVE

Komisija za delovna razmerja pri
**CELODNEVNI OSNOVNI ŠOLI FRAN KOBEK GOR-
NJI GRAD**

razpisuje prosta dela in naloge:

- **RAZREDNEGA UČITELJA** za nedoločen čas s polnim delovnim časom, začetek dela 1. 2. 1988;
- **RAZREDNEGA UČITELJA** za določen čas s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu), začetek dela 1. 3. 1988.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju z zakonom predpisanih pogojev in kratkim življenjepisom pošljite v 8 dneh po objavi razpisa.

Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po izteku prijavnega roka.

Anica Turk

Septembra lani nas je pretresla vest, da je po kratkotrajni, a hudi bolezni prenehalo biti dobro srce naše drage kolegice Anice Turk, učiteljice razrednega pouka. Naše vrste je zapustila pred tremi leti, kljub temu pa je ostala zvesta kolektivu, saj se je večkrat vračala med nas; njeno srce je bilo še vedno pri učencih, ki jih je s tako ljubeznijo poučevala 30 let.

Njena življenjska pot se je začela 12. 4. 1932. leta v revni delavski družini v Ribnici na Dolenjskem. Osnovno šolo je obiskovala v Ribnici, nižjo gimnazijo pa v Kočevju. Leta 1954 je maturirala na učiteljski v Novem mestu.

Po končanem šolanju je bilo njeno prvo delovno mesto na OŠ v Trebelnem pri Mokronogu. Poleg redne zaposlitve v šoli se je takoj vključila v družbenopolitično delo in življenje v kraju. Njen delavnik je trajal ves dan in počitka ni imela niti v nedeljo.

Z dekretom so jo naslednje leto premestili na drugo službeno mesto v Malem Lipju pri Žužemberku. Z entuziazmom, ki je bil lasten tedanjim učiteljskim generacijam, se je kljub težkim razmeram, v katerih je živela, z vso požrtvovalnostjo predala pedagoškemu delu in delu v kra-

ju.

Leta 1958 jo je pot zanesla v našo občino in tu je nadaljevala svoje delo na podružnični šoli Polica. Tudi tu njena življenjska narava in volja do dela ni pojemala. Nasprotno! Razpeta med dolžnostmi, ki so jo čakale v šoli, in dolžnostmi v kraju, ni imela veliko časa zase in za družino. Živela je s krajem in za kraj ter tako pripomogla k napredku KS Polica. Kot vodja šole je ob 100-letnici prenovila staro šolsko stavbo in ji dala podobo sodobne osnovne šole, ne samo navzven, temveč je obogatila tudi notranjo vsebino pedagoškega dela.

Zadnjih enajst let je poučevala kot elementarka na centralni šoli v Grosupljem. Z vso ljubeznijo in skrbnostjo se je posvečala najmlajšim učencem in jim pomagala pri premagovanju začetniških težav branja in pisanja.

Za svoje dolgoletno in vestno opravljeno pedagoško delo je bila leta 1984 nagrajena z Jurčičevo nagrado Občinske izobraževalne skupnosti Grosuplje.

1. oktobra 1987 smo jo pospremili na zadnjo pot. V naših spominih bo zapisana globoko in neizbrisno.

**OSNOVNA ŠOLA
LOUIS ADAMIČ
GROSUPLJE**

Komisija za delovna razmerja
**VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA ZAVODA VIŠNJA
GORA**, Cesta Dolenjskega odreda 19
razpisuje prosta dela in naloge

- **2 VZGOJITELJEV za otroke in mladostnike z MVO**, za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Pogoji: višja ali visoka izobrazba – specialni pedagog MVO in vsaj eno leto delovnih izkušenj.

Trimesečno poskusno delo. Začetek dela 1. 2. 1988.

Prijave na razpis z dokazili o izobrazbi sprejemamo 8 dni po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po poteku prijavnega roka.

VABILO

Pionirski dom – Center za kulturo mladih vabi k sodelovanju honorarne sodelavce za pouk nemškega, angleškega, italijanskega, francoskega in latinskega jezika.
Na podlagi pisnih vlog na naslov Pionirski dom – CKM, Trg VII. kongresa ZKJ 1, Ljubljana, bomo objavljene povabili na razgovor.

DELO IŠČE

Diplomantka Filozofske fakultete – slovenščina pod A in sociologija pod B – se želi zaposliti v eni izmed šol v Ljubljani ali njeni bližnji okolici. Naslov dobite v našem uredništvu po telefonu (061) 315-585.

ZDRUŽENE OSNOVNE ŠOLE CELJE, o.s.o.

TOZD OŠ XIV. DIVIZIJE DOBRNA

Komisija za medsebojna delovna razmerja razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA NEMŠKEGA JEZIKA, PRU**

za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)

Začetek dela: 7. 2. 1988

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA I. DOLENJSKEGA PARTIZANSKEGA BATALJONA TRŽIŠČE

razpisuje prosta dela in naloge

UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA IN ZGODOVINE

za določen čas (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom) s polnim delovnim časom.

Pogoj: končana PA

Na voljo je družinsko stanovanje

Začetek dela: 10. 2. 1988.

Kandidati naj pošljejo vloge z dokazili o izobrazbi v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov. O izbiri jih bomo obvestili v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD V VERŽEJU

razpisuje s 1. februarjem 1988 prosta dela in naloge

- **UČITELJA MATEMATIKE**

za nedoločen čas (zaželeno znanje računalništva)

- **UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA**

za določen čas (do 31. avgusta 1988).

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratek življenjepis pošljite v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri boste obveščeni v 30. dneh po objavi razpisa.

Jože Kožuh

Smrt vsakič boli, še močnejšo bolečino in še večjo praznino pa občutimo, kadar umre človek, ki je živel polno in bogato življenje, človek, ki je izžareval moč za boljši jutri in katerega izjemne sposobnosti so se prenašale tudi na delo drugih.

Kruta resnica se je znova potrdila v jesenskem popoldnevu, 27. oktobra 1987, ko smo se prijatelj, znanci in nekdanji sodelavci na pokopališču v Naklem pri Kranju poslovili od Jožeta KOŽUHA – učitelja, metodika, pisca učbenikov, sooblikovalca učnih načrtov, pedagoškega svetovaleca – predvsem pa vselej delavnega, ustvarjalnega, odkritosrčnega in do skrajnosti pravičnega človeka.

Tak je bil naš nekdanji sodelavec Jože Kožuh. Poznali smo ga kot človeka, ki je bil blizu vsem in vsakomur, strokovnjaka, ki je znal svetovati in usmerjati s svojim zgledom. Kot učitelj, ravnatelj, odlični mentor in pedagoški svetovalec je tovariš Jože storil vse za posodabljanje vzgojno-izobraževalnega dela. Zavzemal se je za organizirano kulturno vzgojo mladih, za uveljavljanje

strokovnosti in sprejemanje družbenih odločitev na vzgojno-izobraževalnem področju, predvsem pa je bil kot medvojni izgnanec v vseh povojnih letih stebler družbenega in političnega življenja Nakla. Tam je z družino preživel večino svojega življenja. Kot spomin na težka vojna leta in na usodo izgnanstva je zapustil dokumentarno knjigo z naslovom Domovina je ena.

Za uspešno in predano delo prejel več priznanj in odličij med njimi: nagrado združenih učiteljev Slovenije, medaljo dela, red dela s srebrnim vencem, Prešernovo nagrado mesta Kranja in Žagarjevo nagrado takratnega okrajnega LO Kranj.

Minilo je že skoraj 20 let, odkar je tovariš Jože konec julija 1968 odšel od nas, z Zavoda SR za šolstvo – OE Kranj, v pokrajino Res je, da v tej hitrosti življenja najbrž nismo znali in zmogli dovolj ceniti vsega, kar je ustvarjal sodelavec dal učitelstvu, zavedamo pa se, da nam zapustil bogato dediščino, za katero se bomo radi spominjali z spoštljivostjo.

BREDA KONJAR

Marija Lampič

Težko je izbrati primerne besede učiteljici, ki je tako veliko otrok popeljala v svet prvih učenosti. In težko materi, ki je vzgojila pet otrok.

Pred časom smo Marijo Lampičevo s skupino otrok obiskali na njenem prijaznem domu v Ročevnici. Takrat nam je pripovedovala o svojem življenju, učiteljevanju, o svojem delu.

Osnovno in meščansko šolo je obiskovala na Jesenicah. Leta 1933 je opravila maturo na zasebnem ženskem učiteljskem v Škofji Loki. Na prvo službo v manjšem kraju pri Brežicah je čakala dve leti.

Njeno drugo službeno mesto so bile Ovišje pri Podnartu. Z možem Stankom sta bila na Ovišah od leta 1938 – 1940.

Druga svetovna vojna ju je zajela v Žabnici. Bila sta zavedna Slovenca, zato so ju izselili v Srbijo. Taka je bila usoda mnogih zavednih Slovencev.

Po koncu vojne sta z možem Stankom učiteljevala na Jesenicah, v Žabnici, v Dupljah. Najdlje v Kovorju; od leta 1954 – 1972, celih 18 let.

Marija Lampičeva je vsa leta učila učence prvega in drugega razreda. Svojim petim otrokom se je lahko posvetila šele v večernih urah. Rada se je spominjala svojega poučevanja. Posebno rada je imela pouk slovenskega jezika.

Mnogo prvošolcev je vpeljala v čarobni svet črk, besed in stavkov. Razmišljala je, kako bi njene prvošolčki čim preprosteje

spoznali umetnost branja in pisanja. Zato je sama izdelovala pomočke za pouk.

Kot priznana elementarka, ki pouku povabila mlade učitelje in jim svetovala.

Svoje učence je spodbujala na več načinov. Vedno je upoštevala posebnosti mladih osebnosti. Z njimi je znala tudi praznovati. Pripravljala jih je za številne nastope ob raznih slovesnostih v Kovorju.

Kot učitelja na vasi Lampičeva nista imela prostega časa. Marija in Stanko Lampič sta čutila, da morata sodelovati tudi v kulturnem življenju kraja.

Koliko prostih dni, nedeljskih popoldnevov sta Lampičeva žrtvovala za delo z mladimi. Z svoje delo nista nikoli pričakovala materialnih priznanj.

Njuna velika želja je bila kulturno razgibati kraj.

V jeseni življenja je Marija želela na svojem domu v Ročevnici. Zelo srečna je bila, da je imela svoj dom, čeprav je v njej ostala sama.

Vsako jesen ji je bilo tesno pri srcu, ko je mimo svojega doma v Ročevnici zaslišala veseli otroški živ-zav za prvi šolski dan.

Draga Marija Lampičeva, vsi, ki smo Vas poznali, se spominjamo Vami, se Vas bomo spominjali kot pogumne, delavne, razumevalne učiteljice in sodelavke. Od Vas se poslavljamo. Vaši nekdanji sodelavci, prijatelji. Hvala za vse Vaše delo.

**OSNOVNA ŠOLA HEROJA
BRAČIČA TRŽIČ**

VABILO

Z dajanjem svoje krvi lahko naredite največ, kar lahko stori človek za človeka. Zato vas pričakujemo na krvodajalski akciji.

Prijave sprejema občinski odbor Rdečega križa, v delovnih organizacijah pa aktivist RK, odgovoren za krvodajalstvo.

JANUAR 1988

Ljubljana Center	15.
Ljubljana Moste-Polje	14.
Ljubljana Šiška	11.
Ljubljana Bežigrad	12., 19.
Ljubljana Vič-Rudnik	8., 13.
Metlika	20.
Vinica	21.
Črnomelj	22.
Škofja Loka	25., 26.
Ribnica	27., 28., 29.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

Ustanovitelj: Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter izobraževalna skupnost Slovenije – izhaja štirinajstredno med šolskim letom.

Izdajateljski svet CZP Prosvetni delavec: predsednik Aleš Golja, Tea Dominko, Leopold Kežar, Marjana Kunej, Jože Miklavc.

Vida Nered, Alenka Pučko, Marja Skalar, Janez Sušnik, Stanko Šimenc, Slava Šarc.

Direktor: Stanko Šimenc.

Uredniški odbor: Geza Čahuk, Tea Dominko, Jure Gartner, Marjana Kunej, Barica Marentič-Požarnik, Veljko Troha, Stanko Šimenc, Marija Velikonja, Majda Vujović.

Uredništvo: Stanko Šimenc, glavni urednik, Marjana Kunej, odgovorna urednica, Lučka Lešnik, novinarka – urednica, Tea Dominko, tehnična urednica. Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104.

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za leto 1988 znaša 7500 din, za posameznike in 12000 din za organizacije. Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri znaša naročnina 6000 din na leto.

Posamezna številka stane 500 din.

Številka tekočega računa: 50101-603-46509.

Tiska ČTP Ljudska pravica, Y ISSN 0033-1643

Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega prometnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 3. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu).